

Zvonů hlas...

*Do světa těchto dní
a do všech rozcestí
hlas zvonů z chrámů zní
Přináší
opět
betlémské poselství*

*Do času strachu
násilí, zmatku
vnáší nám
do duše
světlo a naději
do srdce
Lásku!*

Antonín Reček

Z OBECNÍHO ÚŘADU

Usnesení z jednání zastupitelstva Obce Budišov ze dne 17. září 2004 (upravená verze z důvodů dodržení zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů).

Obecní zastupitelstvo

bere na vědomí:

- stanovisko kulturního výboru k záměru projektu omítání pilířů u vstupní brány na hřbitov

- přiznané granty v Fondu Vysočiny

Webové stránky měst a obcí 10 000 Kč

Rozvoj vesnice 172 000 Kč

Bezpečná silnice 88 000 Kč

Bydlete na venkově 30 800 Kč

Rozvoj mikroregionů – parkoviště u zámku 500 000 Kč,

- situaci v zajišťování realizace parkoviště u zámku

- zprávu z jednání školské rady,

- žádost o pronájem bytu v Budišově p. Juhásze,

- žádost Ing. Klubala a p. Klubalové o přidělení bytu v DPS,

- žádost slečny Nestrašilové o přidělení obecního bytu,

schvaluje:

- postup starosty v jednání mezi Moravským zemským muzeem Brno a Obcí Budišov,

- realizační záměr značení místních komunikací,

- záměr rekonstrukce obecního objektu pod hřbitovem na 2–3 bytové jednotky včetně žádosti o příspěvek z grantového programu kraje (31 tis. Kč na projekt),

- záměr požádat o grantový příspěvek na opravu veřejných WC - nositelem grantu jsou TS Budišov - a výstavbu parkoviště u hřbitova,

- postup starosty v projektovém záměru BONO PUBLICO a Horácké vesnice,

- postup starosty a místostarostů při povodňových opatřeních v Kundelově,

- záměr místostarosty p. Piňose seznat starosty obcí, kteří využívají služeb našeho zdravotního střediska a navštěvují místní kostel a požádat je o příspěvek na montáž výtahu a opravu kostela (hodin) a seznámit s činností školy,

- kontrolovat postup prací a dodržení technologických postupů při realizaci akce „Oprava pomníku padlých“ odbornou firmou Investing s.r.o. Třebíč na základě smlouvy o dílo,

- záměr realizovat rekonstrukci části objektu MŠ na bytovou jednotku v II. pololetí 2004. Stavbou byla pověřena firma REDSTAV, s.r.o., která dokončuje rekonstrukci hřbitovni zdi. Cenová nabídka a podmínky realizace byly nejvhodnější,

- text pamětní desky na podstavci v parku u kostela,

- smlouvu o nájmu obecního pozemku pro výstavbu sportovně tělovýchovného zařízení DTJ,

- kupní smlouvu mezi firmou Turistické známky, s.r.o., Rýmařov a Obcí Budišov týkající se propagace zámku Budišov,

- iniciativu obyvatelů místní části Kundelov spojenou s přemístěním a rekonstrukcí kříže u autobusové zastávky,

- v rámci propagace obce nákup drobných prop. předmětů ve výši do 15 000 Kč,
- žádost o finanční příspěvek Českého svazu chovatelů Budišov na výstavu drobného zvířectva. Obecní zastupitelstvo schvaluje částku 1500 Kč,
- žádost Lunaparku Flachs o pronájem veřejného prostranství na pouti v roce 2005. Obecní zastupitelstvo schvaluje žádost za stejných podmínek jako v roce 2004,
- písemnou podporu pro žádost do grantu Vysočiny na publikaci Ing. Tesaře s názvem "Tento kout Vysočiny" a příspěvek ve výši do 5000 Kč,
- smlouvu o dílo mezi Obcí Budišov a firmou Aqua Procon, s.r.o. Brno na provedení projektových a inženýrských prací na stavbu Budišov – kanalizace a čistírna odpadních vod,
- vybavení programem na evidenci investičního majetku, cena cca 10 000 Kč,
- rozpočtové úpravy ze dne 2.8.2004 podle přiloženého seznamu,
- postup místostarosty Piňose a vedoucího TS Budišov Pavlíčka při řešení požáru v obecním lese,
- příspěvek na nákup kopírky pro místní ZŠ ve výši 20 000 Kč,
- příspěvek na nákup technického vybavení školy ve výši 20 000 Kč,
- odměny pro účinkující při slavnostních obřadech a příspěvek na dárky při významných životních jubileích,
- zrušení obecně závazné vyhlášky 2/2000 Sb. ze dne 16. 3. 2000 o stánkovém prodeji,

ukládá:

- předložit vyhlášku o odpadovém hospodářství a veřejných prostranstvích ke konzultaci min. vnitra pracoviště Třebíč p. Holubovi, odpovídá starosta, termín do 30. 9. 2004,
- kulturnímu výboru zaslat své stanovisko k obnově brány na budišovský hřbitov NPÚ v Brně, odpovídá Ing. Dokulil, Piňos, termín do 30. 9. 2004,
- seznámit p. Ujčíka s úpravou keře před domem čp. 21, odpovídá Piňos, Ing. Dokulil, termín do 25. 9. 2004,
- předat stížnost Mgr. Janštové na paní Kundelovou správnímu útvaru MěÚ Třebíč, odpovídá Pěťa, termín 25. 9. 2004,
- informovat manžele Dosbabovy, Starovy a Kašparovy o nutnosti zřídit si vlastní připojky vody k nemovitostem, odpovídá starosta, Pavlíček, termín do 20. 9. 2004.

Diskuse o omítnutí hřbitovní brány

V pátek dne 12. listopadu se členové kulturního výboru setkali s PhDr. Zdeňkem Váchou z Národního památkového ústavu v Brně a PhDr. Ninou Jašovou z odboru výstavby a památkové péče Městského úřadu v Třebíči. Důvodem byla vstupní brána na hřbitov – omítnout či neomítnout?

Zprvu se zdálo, že názory hostů o nutnosti omítnutí brány budou v rozporu s názory zástupců obce, kteří hájí stanovisko občanů, že brána má zůstat neomítnutá. V průběhu diskuse však všichni přítomní dospěli v podstatě ke stejnému závěru: Omítnutí brány má několik výhod, ale je pro občany nepřijatelné z hlediska estetického, emocionálního i pro zachování historického kontextu. Ponechání brány v neomítnutém stavu bude vyžadovat

poměrně nesnadnou a nákladnou rekonstrukci, pokud však se za pomoci specialistů najde způsob, jak šetrně a zároveň trvanlivě obnovit poškozené zdivo, mohlo by se uvažovat i o této eventualitě.

Shrňme si populární formou (bez odborných výrazů – omlouvám se tudíž za případnou nepřesnost) argumenty pro a proti.



Proč by podle památkového ústavu měla brána být omítnuta:

1. Podle výzkumu, způsobu vystavění brány, podobných staveb v Budišově i jinde a zvyklostí úprav staveb v období baroka lze soudit na to, že velmi pravděpodobně byla kdysi (před 80. lety 19. století) brána na budišovský hřbitov) omítnuta.

2. Omítnutí zajistí kvalitní ochranu zdiva, které by jinak muselo být rekonstruováno velmi nákladně s nejistým výsledkem vzhledem do vzdálené budoucnosti.

3. Výměna poškozeného zdiva (pokud by se našla vhodná náhrada) by znamenala odstranění části historického materiálu a tím i ztrátu historické hodnoty památky. Navíc výsledek oprav bude pravděpodobně viditelný.

4. Následné případné opravy by byly podstatně jednodušší bez nutnosti zásahu odborné firmy.

Proč by podle občanů Budišova a jejich zástupců měla brána zůstat bez omítky:

1. Pokud byla omítka brány již před více než stoletím odstraněna, stalo se tak v důsledku historického kontextu, kdy to v té době bylo populární. Za tak dlouhý čas si celé generace na to zvykly a již si nedokážou jinou bránu představit.

2. Neomítnutá brána je vhodnější stavbou k neomítnuté hřbitovní zdi i jako vhodný doplněk kostelní věže s neomítnutými kameny.

3. Vzhledem k neobvyklosti takové barokní stavby je naše brána unikátem v celém širokém okolí a má tak i svou hodnotu architektonickou i historickou jako výraz určité doby (i náš kostel v průběhu staletí prošel mnoha úpravami).

4. Omítnutá brána může v případě nepříznivých shod vlivu materiálů i vnějšího prostředí způsobit nevalný estetický dojem v důsledku zvětvávání, opadávání i různého zbarvení omítky.

Argumentů je (pro i proti) podstatně více a i s těmi výše uvedenými by bylo možné s různou kvalitou odbornosti zasvěceněji i nezasvěceně polemizovat. My však nechceme diskutovat, ale budeme se snažit domluvit na co nejvhodnějším postupu. Teď jsme na

tahu my – musíme zjistit relevantní možnost opravy zdi bez nutnosti použití omítky za pomoci odborníků z oblasti technologie a postupu stavby. Jestliže se podaří nalézt takový způsob, který by šetrně k památce prokazatelně zajistil dlouhodobou životnost neomítnutého zdiva, máme od památkářů přislíbeno, že by mohli ještě změnit své původní rozhodnutí, a o svůj vzácný pohled na náš kostel nepřijdeme.

L. Dokulil

ZPRÁVY

-1. ročník Budišov petanque open



Po loňském úspěchu Nultého ročníku Budišov Petanque Open 2003, pořádaného 1. oddílem Junáka Budišov, se letos uskutečnil -1. ročník Budišov Petanque Open dvojic. Turnaje se zúčastnilo 16 soutěžních dvojic, které se nejprve utkaly ve čtyřech skupinách, tzv. každý s každým. Z každé skupiny postoupily dva nejlepší páry do play-off. Po velmi dramatických bojích, plných zvratů a nečekaných výsledků, se z vítězství radovaly a poháry pro vítěze si odnesly Alžběta a Lucie Chalupovy.

Drobnými upomínkovými předměty a sladkostmi však byli odměněni všichni účastníci. V této soutěži platilo víc než kdy jindy, že není důležité zvítězit, ale zahrát si, pobavit se a příjemně si užít sobotní slunečné prázdninové odpoledne. Ačkoliv petanque

stále nepatří mezi sporty nejnámější, velice nás potěšil zájem o účast v soutěži. Také velký počet diváků, kteří přišli povzbudit a podpořit všechny soutěžící, nás mile překvapil. Zdá se, že petanque definitivně v Budišově zapustil kořínky a nic nebrání tomu, abychom se s Vámi příští rok setkali na

-2. ročníku Budišov Petanque Open.

za středisko Junáka Budišov Ing. Martin Lisý

VÝSLEDKOVÁ LISTINA

1. Alžběta Chalupová, Lucie Chalupová (obr.)
2. Ondřej Rouš, Jakub Rybníček
3. Nikola Tesařová, Karel Tesař
4. Marie Kašparová, David Kašpar
- 5.-8. Hana Vítečková, Vlastimil Kavalec
- 5.-8. Jana Hladká, Radka Štolová
- 5.-8. Lea Rybníčková, Jan Smejkal
- 5.-8. Jitka Rybníčková, Petra Kratochvílová
- 9.-12. Zdeněk Smrček, Jan Smrček
- 9.-12. Zdeněk Sedláček, Zdeněk Sedláček ml.
- 9.-12. Zbyněk Koš, Milan Macháček
- 9.-12. Vladimír Kozlíček, Václav Chalupa
- 13.-16. Jana Smrčková, Zdeňka Smrčková
- 13.-16. Jaroslav Hort, Tomáš Hort
- 13.-16. Jitka Procházková, Jan Víteček
- 13.-16. Ivana Schreiberová, Iva Bočková



Požár lesa

Při podzimní sklizni obilí došlo na rozhraní katastru obcí Pyšel a Budišov k požáru, který zasáhl i 0,3 ha lesa obce Budišova. Podle odborného posudku činí škoda cca 35 000 Kč a její náhrada bude uplatňována na původci požáru.

Položení základního kamene

Pětileté příměří, na jaře roku 2004 jednostranně vyhlášené Správou úložišť radioaktivních odpadů (o motivech tohoto kroku a o krocích, jež mají následovat, si žádné iluze neděláme), přimělo členy občanského sdružení Zdravý domov Vysočina k tomu, aby se hlouběji zamysleli nad důvody existence sdružení a nad formami jeho další činnosti.

Sdružení se zcela jistě nestane masovým ekologicko-politickým hnutím, na tomto poli už dlouho a usilovně pracují jiní, odměnou jsou jim dvě až tři procenta hlasů při každých volbách (v celostátním měřítku). Přesto by ale bylo chybou ustrnout v protestně-negativistickém stádiu našich počátků a být takto vnímání veřejností, dnes již žijící jinými kauzami než je zamýšlené úložiště. Plánům na jeho vybudování jsme nadále připraveni oponovat, kdykoliv to bude zapotřebí, všemi dostupnými prostředky.



Co v mezičase? Rádi bychom vytvářeli prostor pro aktivity, jejichž smyslem bude posilovat vnímání přírody, krajiny a působení člověka v ní jako jednoho celku. Prostředí, v němž žijeme, není kapitálem, který je třeba co nejlépe zúročit. Není ani pěknou kulisou, která tu může, ale také nemusí být. Čím by mělo být, jsme se pokusili vyjádřit několika symbolickými gesty.

V sobotu dne 23. října dopoledne asi 30 členů a příznivců občanského sdružení z Budišova, Oslavičky, Vlčatina, Náramče a Rudíkova vyčistilo prostor pod polní cestou na Zrádném kopci od pozůstatků nepovolené skládky, jež tu kdysi byla. Je třeba říci, že svůj kus práce na tomto místě již předtím odvedla obec, Junáci a příroda. Jejich zásluhy si rozhodně přivlastňovat nechceme. Na místě bylo vysazeno 120 semenáčků (buky, jasany, smrky, javory) a dva vzrostlejší pamětní stromy – dub a lípa. Zájemcům o pochopení hlubšího smyslu tohoto skutku doporučujeme četbu knihy J. G. Frazera *Zlatá ratolest* (o zvycích, obřadech a magických úkonech celého světa). Za pomoc a metodické vedení děkujeme panu místostarostovi Petru Piňosovi.





Odpoledne na témže místě vznikla mandala (posvátný kruhový obraz, vyskytující se v nejrůznějších kulturách včetně evropské, více viz např. dílo zakladatele hlubinné psychologie C. G. Junga), vytvořená z přírodních materiálů (jablka, květy, kaštiny). Zvláště mladší účastníci využili možnosti vyzkoušet si bubny (jeden šamanský, dva africké) a obřadní chřestidla, za jejichž zapůjčení děkujeme panu Pavlu Štanderovi z Velkého Meziříčí. Byl odhalen kámen s pamětní deskou, jež nese tento nápis:

**ZDE NEBUDE JADERNÉ ÚLOŽIŠTĚ.
REFERENDA 2003/2004: OSLAVIČKA, HODOV, RUDÍKOV,
BUDIŠOV, NÁRAMEČ, ROHY
VYSAZENO OS ZDRAVÝ DOMOV VYSOČINA
S PODPOROU NADACE PARTNERSTVÍ.**

V neděli 24. října byl program završen vystoupením herce, pana Miroslava Gabriela Částka, v kulturním sále základní školy. Představení podle povídky francouzského autora Jeana Giona Muž, který sázel stromy, zhlédlo několik desítek návštěvníků. Text, jež na první pohled nevyzníka žádnou dramatickostí (jeden stařec díky své zvláštní umanutosti, s níž využívá každé příležitosti k sázení stromů, dokáže změnit k lepšímu tvář celého kraje a ovlivnit osudy tisíců lidí), získal v podání tohoto umělce zvláštní naléhavost a neobyčejný duchovní rozměr. Představení bylo zdařilou symbolickou tečkou za celým víkendem.

Doufáme, že jako budou růst a košatit se vysazené stromy, ožije v naší lokalitě i zájem občanů o věci veřejné. OS Zdravý domov Vysočina by k tomu rádo přispělo alespoň dvakrát do roka podobnými akcemi, jako byla ta říjnová.

Další informace na www.bezjadernavysočina.wz.cz

Jiří Horák

Volby v Budišově



Ve dnech 5. a 6. listopadu 2004 se i v Budišově konaly volby do zastupitelstva kraje Vysočina. Zde jsou výsledky:

Obec Budišov, počet voličů 921, vydané obálky 323, volební účast 35.07%
Odevzdané obálky 323, platné hlasy 319

| Kód | Název strany | hlasy | % |
|-----|--------------------------------|-------|-------|
| 5 | Moravská demokratická strana | 7 | 2.19 |
| 8 | Křesť.demokr.unie-Čs.str.lid. | 74 | 23.19 |
| 15 | Republikáni Miroslava Sládka | 0 | 0.00 |
| 18 | Strana zelených a US-DEU | 3 | 0.94 |
| 19 | NEZÁVISLÍ | 2 | 0.62 |
| 26 | Občanská demokratická strana | 56 | 17.55 |
| 34 | Pravý Blok | 0 | 0.00 |
| 36 | Česká str.sociálně demokrat. | 132 | 41.37 |
| 41 | SNK sdružení nezávislých | 16 | 5.01 |
| 42 | Strana za životní jistoty | 0 | 0.00 |
| 47 | Dělnická strana | 1 | 0.31 |
| 54 | Komunistická str.Čech a Moravy | 28 | 8.77 |

Kraj Vysočina, počet voličů 407 000, vydané obálky 129 509, volební účast 31.82 %
Odevzdané obálky 129 336, platné hlasy 127 251

| Kód | Název strany | hlasy | % |
|-----|--------------------------------|--------|-------|
| 5 | Moravská demokratická strana | 950 | 0.74 |
| 8 | Křesť.demokr.unie-Čs.str.lid. | 26 090 | 20.50 |
| 15 | Republikáni Miroslava Sládka | 438 | 0.34 |
| 18 | Strana zelených a US-DEU | 3 398 | 2.67 |
| 19 | NEZÁVISLÍ | 3 756 | 2.95 |
| 26 | Občanská demokratická strana | 37 509 | 29.47 |
| 34 | Pravý Blok | 1 068 | 0.83 |
| 36 | Česká str.sociálně demokrat. | 16 902 | 13.28 |
| 41 | SNK sdružení nezávislých | 9 079 | 7.13 |
| 42 | Strana za životní jistoty | 991 | 0.77 |
| 47 | Dělnická strana | 376 | 0.29 |
| 54 | Komunistická str.Čech a Moravy | 26 694 | 20.97 |

Zvolení zastupitelé v pořadí získaných preferenčních hlasů

Jméno, věk, volební strana, politická příslušnost, zaměstnání, bydliště, počet preferenčních hlasů

Dohnal František Ing., 44, KDU-ČSL, BEZPP, hejtman, Jihlava, 4 872

Vystrčil Miloš RNDr., 44, ODS, ODS, náměstek hejtmána, Telč, 3 221

Kodet Václav Ing. , 46, KDU-ČSL, KDU-ČSL, lesní inženýr, starosta, Malý Beranov, 2 526

Karas Jan Ing., 39, KDU-ČSL, KDU-ČSL, místostarosta, Třebíč, 2 091

Tvrđý Karel RSDr., 55, KSČM, KSČM, předseda OV KSČM, Třebíč, 1 930

Matějková Martina PaedDr., 40, ODS, ODS, radní kraje, Havlíčkův Brod, 1 850
Dobrý Zdeněk PhDr., 52, KSČM, KSČM, ekonom, Havlíčkův Brod, 1 518
Bradáč František Ing., 48, KDU-ČSL, KDU-ČSL, starosta, Velké Meziříčí, 1 509
Slámečka Jan, 52, KSČM, KSČM, předseda OV KSČM, Žďár nad Sázavou, 1 447
Černá Marie Ing., 47, SNK, SNK, náměstkyně hejtmana, Třebíč, 1 389
Brychta Jaromír Mgr., 46, ODS, ODS, starosta, Žďár nad Sázavou, 1 376
Hájek Pavel Ing., 58, ODS, ODS, vedoucí odboru životního prostředí kraje Vysočina, Pelhřimov, 1 325
Běhounek Jiří MUDr., 52, ČSSD, BEZPP, primář ortopedie, Pelhřimov, 1 288
Fischerová Jana Ing. CSc., 49, ODS, ODS, majitelka cestovní kanceláře, Havlíčkův Brod, 1 164
Rohovský Ivo, 57, ODS, ODS, radní kraje, Měřín, 1 124
Šlechtický Pavel Ing., 60, KSČM, KSČM, technik, Jihlava, 1 091
Bambasová Jaroslava, 54, KSČM, KSČM, laborantka, Pelhřimov, 1 083
Novotný Vladimír Ing., 38, ČSSD, ČSSD, zástupce ředitele OP VZP, Žďár nad Sázavou, 1 009
Pospíchal Petr RNDr., 43, ČSSD, ČSSD, náměstek hejtmana, Jihlava, 995
Kotlán Bohumil Ing., 62, KSČM, KSČM, učitel, Bystřice nad Pernštejnem, 967
Oulehla Drahoš JUDr., 52, KSČM, KSČM, právník, Dukovany, 953
Jonáš Vítězslav, 49, ODS, ODS, starosta, Dukovany, 950
Huňáček Jaroslav Dr. Ing. arch., 43, ODS, ODS, architekt, projektant, Jihlava, 938
Havlíček Milan Mgr., 55, KSČM, KSČM, starosta, Jemnice, 899
Žáková Hana, 35, KDU-ČSL, KDU-ČSL, starostka, Koněšín, 881
Kafouňková Simona, 35, ODS, ODS, tajemnice České lékařské komory, Třebíč, 826
Vondráček Jiří Bc., 48, KDU-ČSL, KDU-ČSL, místostarosta, Havlíčkův Brod, 811
Hulák Jaroslav, 51, KDU-ČSL, KDU-ČSL, ředitel EAD, Žďár nad Sázavou, 788
Čížek Martin Ing., 48, ODS, ODS, soukromý zemědělec, Olešná, 788
Nekula Jan Ing., 62, ODS, ODS, starosta, Moravské Budějovice, 766
Štefáček Jan Mgr., 54, ODS, ODS, starosta, Přibyslav, 712
Plodík Milan, 48, KSČM, KSČM, podnikatel, Havlíčkův Brod, 689
Joukl Libor ing., 38, ČSSD, ČSSD, podnikatel, Přibyslav, 626
Kruntorád Jaroslav Ing. arch., 53, SNK, BEZPP, starosta, Havlíčkův Brod, 616
Šmíd Milan Mgr., 52, ODS, ODS, starosta, Žirovnice, 608
Péřa Ladislav, 62, ČSSD, ČSSD, podnikatel, starosta, Budišov, 545
Báňa Miroslav Mgr., 35, ČSSD, ČSSD, starosta, Velká Bíteš, 509
Vlach Jiří RSDr., 55, KSČM, KSČM, starosta, Dobronín, 491
Brož Ladislav, 54, KSČM, KSČM, starosta, Božejov, 477
Houška Miroslav Ing., 45, KDU-ČSL, KDU-ČSL, manažer výroby, Častrov, 447
Jirsa Zdeněk, 51, SNK, SNK, starosta, Dolní Cerekev, 444
Jež Jiří Ing., 54, ODS, ODS, generální ředitel uranových dolů, Zvole, 418
Kesl Petr Mgr., 59, KDU-ČSL, KDU-ČSL, ředitel VKC, Pelhřimov, 391
Poborský Jaroslav, 43, KDU-ČSL, KDU-ČSL, ředitel a. s., Ledec nad Sázavou, 371
Nechvátal Vladislav Ing., 39, ODS, ODS, starosta, Třešť, 352

Výstava Drahomíry Brušové

V sobotu 13. listopadu 2004 se v obřadní síni obecního úřadu v Budišově uskutečnila vernisáž výstavy obrazů Drahomíry Brušové z Prahy. Autorka se narodila v Třebíči a delší dobu žila v Náměšti nad Oslavou. V Budišově vlastní chatu poblíž Pyšeláku, takže vztah k naší obci jí nechybí.



Drahomíra Brušová s Josefem Kremláčkem a hudebním doprovodem

Zahájení se ujal místostarosta Petr Piňos, po něm vystoupil akademický malíř Josef Kremláček a k prohlídce výstavy včetně občerstvení všechny přítomné vyzvala sama autorka. O hudební doprovod se postaraly Hana Pleskačová, která zahrála na flétnu, a Martina Pleskačová, jež ji doprovodila na cembalo. V průběhu vernisáže uvedly tři tance Antonia Vivaldiho. Celkový umělecký zážitek z této v Budišově snad první slavnosti tohoto druhu byl pro účastníky přínosem. Jedna z mála výstav obrazů na Třebíčsku mimo město Třebíč přilákala i zástupce tisku, kteří vyjádřili spokojenost s tím, že také jednou mohli přijet do Budišova z jiného důvodu než v souvislosti s úložištěm jaderného odpadu.

Výstava bude pokračovat až do 18. prosince t. r.

Tento v Budišově neobvyklý kulturní počín byl předznamenán již v červenci roku 2002 výstavou fotografií Karla Pavlíčka (BZ 3/2002) a další výstava se chystá na leden 2005, kdy bude svá díla vystavovat Ing. Václav Dosbaba. Datum vernisáže obecní úřad včas oznámí na plakátech, vyhlášením místním rozhlasem i na internetových stránkách obce.



Drahomíra Brušová s Petrem Piňosem

Záchrana kulturních památek Budišova

Na pozvání obecního úřadu přijel ve čtvrtek 18. 11. 2004 do Budišova známý akademický sochař Petr Váňa z Prahy, jehož úkolem byl prvotní průzkum současného stavu ohrožených soch v Budišově. V dopoledních hodinách zhlédl místní kostel a sochy v obci, přičemž největší pozornost věnoval sousoší sv. Rodiny. Toto dílo je vysoce umělecky hodnoceno, má nemalou historickou hodnotu a v dnešní době je velmi ohroženo erozními vlivy a je zde velmi nutné včasné restaurování. Petr Váňa zdůraznil, že Budišov je tak bohatý na vzácné barokní kulturní památky, že jejich údržba v přijatelném stavu je velmi nákladná, časově náročná a bude vyžadovat hodně úsilí a pomoc všech zainteresovaných. Zástupci obce doufají, že při tak složitém úkolu budou nápomocny i státní instituce a potřebné prostředky se podaří získat.

Odpoledne proběhla schůzka odborníka na památky s místostarostou Petrem Piňosem a členem kulturního výboru Pavlem Širokým na obecním úřadě, kde bylo dohodnuto, že v nejbližší době kontaktují zástupci obce PhDr. Zdeňka Váchu z Národního památkového ústavu v Brně, aby se dohodli na dalším postupu při záchraně budišovských kulturních památek, což jistě nebude nesnadné, neboť PhDr. Vácha rovněž vysoce hodnotí kulturní bohatství v Budišově.



Zleva Pavel Široký ml., Hynek Shejbal, Marie Šoukalová, Petr Váňa, Pavel Široký



Poprask na Laguně

Goldoni „po našem“

27. a 28. listopadu jsme mohli v Budišově opět obdivovat umění místních ochotníků. Goldoniho Poprask na laguně, v osobité úpravě Vlastimila Pešky, pobavil všechny, kdo nelitovali času. A skutečně nelitovali. Budišovští (nebojme se říkat) herci odvedli nadstandardní výkon a nebáli se ani nových tváří. Ty, zejména v osobě komisaře Isidora, hned při prvním vystoupení ukázaly, co dovedou. Na psech se pak potvrdilo prastaré rčení, že není malých rolí. Což potvrzuje i strážmistr, vyvolávající jako vždy salvu smíchu, jakmile se objeví na jevišti. Připojujeme se k nadšeným gratulacím.

Ladislav Dokulil



HISTORIE

Anexe týkající se zvonů

Německé podnikání.

Protektorátní úřady vydaly nařízení č. 114 z 26. listopadu 1941 o povinnosti registrovat všechny zvony v Čechách a na Moravě, v Sudetech, ale i v Polsku, vážící více než 1 kg, a obsahující bronz. Tyto zvony měly být soustředěny na určitých sběrných místech.

Nařízení také požadovalo na místních orgánech (magistrátech) vystavení potvrzení majitelům zvonů o odevzdaných zvonech a kopie těchto potvrzenek měly být uloženy na protektorátním ministerstvu hospodářství. Součástí nařízení byl také údaj o tom, že po válce budou zvony vráceny nebo zaplacený.

Příslušný říšský orgán, až na nepatrné výjimky, transportoval všechny zvony na sever Německa do „Norddeutsche Affinerie Hamburg“ a do „Zinnwerke Wilhelmsburg“. Říšský úřad mohl rozhodnout zvláště umělecky historicky cenné zvony z transportu vyřadit. Po roztavení zvonů přešlo právo k nim na zpracovávající závody, které posléze takto získaný kov prodávaly. Po válce byly ještě některé zvony neroztavené a některé z nich ležely namnoze prasklé v závodech, které je měly zpracovávat.

Odebrané zvony byly v Německu, včetně bývalé NDR, nahrazeny částečně z prostředků poskytnutých podniky, které je tavily. Některé nalezené zvony byly vráceny do Polska, několik zvonů ze Sudet do jižního Německa, obcím, kde se usadili sudetští Němci. České zvony byly buď roztaveny nebo jinak zničeny.

Mezinárodní komise pro imigraci IOM (v Ženevě) zachází s Čechy a Moravou v příslušném čase, nejpozději od začátku války, jako s objektem vojenského obsazení Reichem i přesto, že formálně existovaly české úřady a vláda. Československo se stalo členem spojenecké koalice, což vedlo k tomu, že bylo hned na konci války pozváno k účasti na Pařížské konferenci v roce 1945, pojednávající o odškodnění. Bylo signatářem smlouvy, stejně jako účastníkem jednání o odškodnění v lednu 1946 a stejně jako i jiné obsazené země bylo považováno za oběť ozbrojené agrese a obsazení. V důsledku toho mělo nárok na odškodnění.

Žádost o odškodnění

IOM mezinárodní organizace pro migraci
(Ženeva)

Rozhodnutí š. 103026 De Decision P 1035 5202466 z 27. srpna 2004

Rozhodnutí

Komise pro majetkové škody,

k návrhu č. 5202466 podle § 9, odst. 6 německého nadačního zákona rozhodovala komise pro odškodnění utrpěných majetkových škod na základě žádosti Římskokatolické farnosti v Budišově u Třebíče, zastoupené Václavem Novákem, 675 03 Budišov č. 50, Česká republika. Žádost se vztahuje na náhradu škody, které utrpěla Římsko katolická farnost v Budišově.

Žadatel požaduje náhradu za zvony v Budišově, kdy v době Protektorátu Čechy a Morava byly, přibližně 10. dubna 1942, bez náhrady zkonfiskovány. Škodu způsobila německá správa, což bylo žadatelem o náhradu doloženo. Podle údajů žadatele není poškozený člen skupiny, která v důsledku rasistické, politické, náboženské ideologie, nebo jiné činnosti byla pronásledována. Komise považuje způsobenou škodu za výsledek jiných nacionalisticko-socialistických nespravedlností. (Podle německého nadačního práva může žadatel obdržet náhradu v souvislosti se škodou v souvislosti s nacionálněsocialistickým pronásledováním. Odebrání zvonů nemělo protináboženský charakter. Nacistická ideologie se ve všech formách svého nazírání odklonila od

křesťanství a nacistický stát sotva choval nějaké sympatie k církvi. Ani tehdy ne, když se někteří místní církevní činitelé přizpůsobili).

Komise došla k závěru, že škoda, jak je v žádosti uvedena, skutečně nastala a žadatel má nárok na odškodnění za následující utrpěné škody na majetku. Co se týče výše odškodného, rozhodnutí komise ovlivnil nečekaný počet žádostí o odškodnění. Proto použila metodu, podle vypracované tabulky, která brala v úvahu velikost místa, region apod., neboť podrobné zjišťování by bylo velice obtížné už s ohledem na uplynulý čas, možnost různých subjektivních hledisek a nemožnost podrobné, správné informace. Pokud někde byly uvedeny specifické údaje, byl na ně vzat zřetel. Ve světle těchto úvah stanovila komise náhradu v částce 1 000 EURO.

K odškodnění jsou užity prostředky z Fondu, který je určen na zmírnění škod, způsobených nacionalistickým bezprávím, nebo s tímto souvisejícím. Náhrada bude zasílána přímo žadateli a to zasláním šeku.

Podepsání:

Dr. Pierre A. Karrer, předsedající, prof. Richard Buxbaum, člen a Eberhard Hubrich, člen.

Překlad JUDr. Zdenka Čechová

Redakce děkuje P. Václavu Novákovi za svolení otištění textu

Motorka zvaná Sahara

Příští rok v květnu tomu bude již šedesát roků od události, ke které mi občas zaletí vzpomínky. Bylo to krátce po válce, po přejití fronty, kdy jsme se spolu s dospělými vydali na obhlídku okolí Budišova. Takto jsme se dostali až za Brdca k rybníku Hastrmánku a tam jsem uviděl něco, co mi vyrazilo dech. Stála tam německá pásová motorka. Neodolali jsme a začali si na ni sahat, netrvalo to však dlouho, jelikož nás dospělí odháněli, že to může vybuchnout. Ještě dnes si pamatuji na vystřílené nábojnice, které byly na korbičce vzadu.



Jak roky běžely, občas jsem si na krásnou motorku vzpomněl a dohadoval se, kde asi tento válečný stroj skončil. Občas se mně doneslo, že je snad ve Velkém Meziříčí, ale objevit se mi ji nepodařilo. Až letos v zimě mně můj zeť zjistil, že je opravdu ve Velkém Meziříčí, a dal mi i adresu jejího majitele. Po několika marných pokusech se mi v září konečně podařilo motorku znovu uvidět a já byl ohromen stejně jako před šedesáti lety. Na konci října mi ji majitelé předvedli v plné kráse, a tak jsem se dozvěděl, jakou měla po válce pohnutou historii.

Po roce 1948 byla zestátněna a státní lesy ji používaly na stahování dřeva, a to až do doby, než přestala jezdit, a tak se vrátila k původnímu majiteli. Ten ji opravil a co se nestalo, motorka byla zestátněna podruhé, jelikož ji stát přece nemohl nechat řadovému občanovi. To trvalo do kolapsu motorky a ona se mohla znovu stěhovat ke svému majiteli, kde zůstala až dodnes.

Dnešní potomci původního majitele ji používají při orbě na zahradě a zúčastňují se s ní různých military soutěží, kde je tento stroj, který má ještě původní nátěr, hodnocen, díky své originalitě, na prvním nebo druhém místě.

Záměrně neuvádím jména a adresu majitelů, jelikož by jim to, díky dnešnímu stavu společnosti, mohlo způsobit problémy.

Ladislav Eichler st.



Toto motorové vozidlo je určeno celkem pro tři osoby, je poháněno benzinovým motorem značky Opel a dosahuje maximální rychlosti 110 km za hodinu. Dojezd s plnou nádrží je 240 km.

Zamyšlení nad jednou fotografií

Při procházení rodinným archivem mne upoutala jedna z fotografií. Byla na ní zachycena pro mne neznámá svatba, která se konala v roce 1921. Byl jsem překvapen jednak kvalitou fotografie, jejímž autorem je náměšťský fotograf Ondřej Knoll, a zaujalo mne i oblečení svatebčanů, zvláště šátky na hlavách žen, které je dělaly mnohem starší, než ve skutečnosti musely být. Nedalo mi to a začal jsem se zajímat, o čí svatbu se jedná.



Při pátrání mi pomohlo, že jsem mezi svatebčany poznal moji babičku a dědu. Babička sedí v první řadě druhá zleva a děda stojí v horní řadě desátý zprava (muž s knírkem). Při dalším pátrání jsem od mé matky a kamaráda Františka Hladkého zjistil, že fotografie je ze svatby Františka a Marie Hladkých. S pomocí pamětníků jsem se pokoušel rozpoznat i další svatebčany, bohužel se mi to nepovedlo. Přesto jsem nepolevil a snažil se získat co nejvíce informací alespoň o lidech, které jsem již znal.

Nejprve bych se krátce zastavil u své babičky. Důvod její přítomnosti na svatbě jsem brzy objevil. Za svobodna se jmenovala Hladká a byla sestrou ženicha. Na svatební fotografii jí je 32 let. Vedle nevěsty sedí Marie Hladká, matka ženicha a mé babičky. S manželem Václavem Hladkým měli čtyři dcery: Josefu, Antonii, Aloisii, Marii a dva syny, Leopolda a Františka.

Další, komu bych chtěl věnovat trochu místa, je ženich František Hladký. Narodil se 3. srpna 1886 v Budišově č.p. 62. V letech 1905–1908 sloužil jako dragoun v Hodoníně. Jeho manželkou se stala Marie, manželská dcera Josefa Kaboňka, pololánika ve Studenci, a Františky Denemarkovy ze Stropěšína, nar. 21. 4. 1893. Svatbu měli v Koněšíně 31. května 1921. Narodily se jim dvě děti: Marie a František.



František Hladký za 1. světové války

Občerst před narozením dítěte:
 Bezirksgericht des Geburtsortes:
 Občerst snad ještě narozeno:

Teplá

Děkanství:
 Pfarre: *Budšív*
 Vara:



Geburts- und Taufschein. - Rodný a křestní list.

blesigen Geburts- und Taufbuche, Band *F.* Seite *223.* wird hiermit amtlich bestätigt, daß
 zedejří rodné a křestní knihy, svazok *F.* str. *223.* wird hiermit amtlich bestätigt, daß
 potvrzuje se tímto úředně, že se

in *Budšív*
 narodil a v

Haus-Nr. *62.*
 v domě č.

im Jahre des Heils **Einf tausend**
 i letě Páně **jedem tisíc** *1924* set

Handert *dvacet čtyř*

in Zählern
 číslicami *1924*

am *12. února*

geboren und am (auch Jahr) *Února 1924*
 a dne (i rok)

in der Pfarrikirche *Budšív*

(vom) *de. Augustinern*
 (křtím)

ve farním chrámu Páně
Svatobrušském, farním,

nach römisch-katholischem Ritus getauft wurde:
 i letě římskokatolického obřadu pokřtěno *byl.*

| | |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Kind, Täufling: Familien- u. Taufname. Dítě, křtěnec: rodné a křestní jméno. | <i>Hladrká Marie</i> |
| Religion: Náboženství: | <i>Rím katolickí</i> |
| Abstammung: abych, českých. křt. - Těšín. | <i>manélská hora</i> |
| Původ: z občanského matrikulačního, zps - domá. | |
| Vater: sehr Familien- und Taufname, Beruf, Wohnort, Stadt, Kreis, dessen Vater Familien- u. Tauf- name, Beruf, Wohnort, und dessen Mutter Tauf- und Familienname. Otec: der Geburt, Ort, Bezirk, Religion des Vaters. Otce: Jeho rodné a křestní jméno, povolání, bydliště, státní, post jeho otcy rodné a křestní jméno, povolání, bydliště a jeho matky jméno křestní a rodné, Otcovo datum narození, místa, okres, občanství. | <i>Hladrský František, celotělník - Budšív, manélská hora, voj. Voj. úst. Hladráho, celotělník - Budšív, - a Marie rozená Nováková z Budšív.</i> |
| Mutter: sehr Familien- und Taufname, Beruf, Wohnort, Stadt, Kreis, dessen Vater Familien- u. Tauf- name, Beruf, Wohnort, und dessen Mutter Tauf- und Familienname. Mutter der Geburt, Ort, Bezirk, Religion des Mutter. Matka: Její křestní jméno, zápis vědomí, pak jejího otcy rodné a křestní jméno, povolání, bydliště, okres a její matky jméno křestní a rodné, Matčino datum narození, občanství, občanství. | <i>Marie, manélská hora Josefa Kabaníka, polotělník - ve Hludčanech, a Františky rozené Benemachery z Hojsova.</i> |
| Taufung der Eltern: Datum, Ort, Pfarre. Odkazy rodičů: datum, místo, fara. | <i>v Hludčanech 21/2 1924</i> |
| Fater: sehr Familien- und Taufname, Beruf, Wohnort, Haus-Nr. Mutter: sehr Familien- und Taufname, Beruf, Wohnort, Haus-Nr. | <i>Jan Kabaník, rolník - Hludčany. Františka, jeho manželka.</i> |
| Geburtsassistentin: Poroční asistentka: | <i>Kecelová Pavlína a Budšívova č. 17</i> |
| Anmerkung: Poznámka: | |

Bestätigt mit eigenhändiger Unterschrift und Amtsiegel:
 Potvrzuje vlastnoručním podpisem a úředním razítkem:

Römisch-katholisches Pfarramt *Budšív*
 římskokatolický farní úřad

am *3. března*
 dne

1924



Josef Ing. Kratochvíl,
 Pfarrer - farář.

Rodný a křestní list Marie Hladrké

Znovu беру svatební fotografii do ruky a s trochou fantazie se stávám fotografem, který ji před 83 lety fotí. Dává mi hodně práce, než se mi daří všechny usadit tak, abych je měl v hledáčku. Tisknu spoušť. Píše se 31. květen roku 1921.

Karel Pavlíček

Jak babička pekla chleba

V rozlehlé babiččině kuchyni vedle velikého sporáku stál v rohu jiný, čtvrtý pracovní stůl, z jedné jeho strany byla ve zdi police, kam dávala babička nádoby. Za stolem při zemi byla pec na chleba. Nad tou pecí a stolem byla vidět černá kovová dvířka s mosazným kováním, podobná těm malým od pece. To byla udírna. Jednou za čtrnáct dní odtáhla babička rohový stůl, aby si uvolnila přístup k peci. Strýc Tonik nanosil veliké, za tím účelem posekané a vysušené štípký krásného, voňavého dřeva. Dřevo pečlivě narovnal do pece tak, aby se křížilo na délku a šířku. Babička toto zakládání na oheň pečlivě kontrolovala. Odpoledne, den před samotným pečením, donesly s Anežkou z pudy mouku, která byla uskladněna ve veliké truhle, aby se mouka např. v zimě ohřála. Začátkem podzimu, pokud možno hned po žních, dědeček nebo strýček Tonik vozem, do kterého zapřáhl naše kravky Straku a Červenou, naložil několik pytlů žita a jel do mlýna ve vedlejší vesnici k mlynáři Jeřábkovi. Pšenice se tehdy na Vysočině nesela a ani kukuřici jsem na žádném poli ve vesnici a jejím okolí neviděla. Mlynář podle babiččina přání semlel žito dílem na černou, dílem na více vymletou bílou mouku, které se říkalo výražka. Podle množství té které mouky byl chleba tmavý nebo světlejší. Z výražky se pekly i koláče.

Babička si připravila ošatky, kterým se říkalo slaměnky, protože byly umně spleteny ze slámy, přinesla velikánskou dřevěnou nádobu, nahoře užší nežli dole, obitou obručemi, zvanou díže. Postavila ji doprostřed kuchyně a navečer zadělala těsto. Všecku mouku, kterou potřebovala, přesila nejdříve přes veliké síto. Zbytek těsta, kvásek, z minulého pečení, byl v díži uschován. Rozmělnil se vlažnou vodou a byl základem nového chleba. Z osolené mouky a z vody babička míchala velikou dřevěnou vařečkou, kopistí, to nově vzniklé těsto. Přidávala do něho hrst kmínu nebo někdy fenyklu. Při míchání musela tu ohromnou nádobu obcházet, tak byla veliká. Bylo to namáhavé a střídaly se s Anežkou.

V noci ve tři či čtyři hodiny babička vstala, rozdělala v peci oheň, znovu zamíchala vykynuté těsto a šla si ještě lehnout. Ráno po páté hodině babička těsto z díže po kouskách vyndala a rozdělila je do slaměnek, kde zase vykynulo. Za nějakou hodinku těsto z každé ošatky zvláště zpracovala na vále do tvaru kulatých bochníků a pěkně uhlazené je pak znovu dala na slaměnku kynout. Bochníků vždycky bylo šest. Mezitím kontrolovala oheň. Když bylo dřevo shořelé, babička zbytek černých i žhavých uhlíků vyhrabala železnými hrabítky s kulatými otvory, kterým říkala pohrabáč, na veliký plech a pec vyčistila mokřým březovým koštětem. Pak brala jeden pecen za druhým, požehnala jej a pokládala na velikou, kulatou dřevěnou lopatu. Opatrně, zadními místy začínajíc, kladla bochníky do pece. Říkalo se tomu sázení chleba. Po chvílích se do pece dívala malým otvorem, který vznikl pootočením kolečka na obou stranách dvířek, a tak kontrolovala, jak pečení pokračuje.

Když byl chléb pěkně světlehnědý, babička dvířka otevřela a vytahovala jeden pecen za druhým, lehce jej omývala bílým hadříkem namočeným v čisté vodě a znovu jej dávala zpět do pece tak, že bochníky, které dříve byly vzadu, poskládala dopředu a naopak. S teplým chlebem se nesmělo udeřit, aby nedostal brousek. Za určitou dobu byl chleba upečený a celá chalupa voněla. A byl ten žitný chléb krásně zlatý, zdravý a vydržel dlouho čerstvý.

JUDr. Zdenka Čechová

Z archívu rodiny Němečkovy

Zima

Podzim se blíží ke svému konci, s mlhami přišla zima a se zimou smrt... Hubené stromy jakoby se potácely, chřestí otrhanými větvemi a poslední zbytky lehkého, větry již vysátého listí. Olovená oblaka visí nízko nad zemí a z nich se táhnou šedé cáry deště... Tak většinou vypadá den všech svatých, den všech drahých zemřelých, pohrobených ve vzpomínkách...

V den mrtvých i sama příroda se klade v hrob. Vzduch cítit mlhou a hořícím voskem, stíny deštivých listopadových chmur vyrostly v černou, mámivou tmou, v níž blikotají stovky světelek hořících na hrobech... V ohromné propasti tmy se tiše, nenápadně propadá svět. Přichází zima se svým mrazivým dechem, ale i třpytem rampouchů a jiskřící bělostí sněhu, pokud jej dech našeho života nezmění v špinavou kaši. Zima s náručí starostí a práce, jak přežít toto období zdánlivé beznaděje a zjasnit je hrstí radosti a splněných tužeb ... Zima s vidinou a mystérii vánoc, s příslibem nadílek v melodiích koled, kdy hlas zvonů doznívá v dálce. Zima s jistotou něžné, laskavé, někdy tvrdé a rozpraskané matčiny ruky, která zve k svátkům rodinné pohody, k svátkům plným radosti a romantiky, svátkům jistoty nového vzkříšení přírody...

Starí latiníci měli pořekadlo: „Tempora mutantur et nos mutamur in illis“ – časy se mění a my se měníme s nimi... Mění se náš život i svět kolem nás. K lepšímu nebo horšímu? Řekl bych k obojímu. Ubylo strastí, ubylo snad i námahy a starostí o prostou existenci rodin – ale o kolik ubylo radosti a romantiky zvláště těch nejmenších! O kolik – řekl bych – život zbytečně zešedl! Zbytečně...

Za našich mladých let přicházivala zima s příslibem rytmičké zvonění rolniček, s vidinou šlitáží, s příslibem saní a lyží. Saně vymizely z cest a ulic našich vsí i měst ... Tak hlavně lyže přežily, dokonce se staly běžnou výbavou hlavně kluků. Za našich mladých let nám je pracně zhotovovali otcové, ale o kolik měly v našich očích větší cenu než lyže koupené dnešní generace! Za našich mladých let přicházival Martin na bílém koni a cestou trousíval báječné martinské rohlíčky s ořechovou nádivkou... A Mikulášská nadílka! Kolik to dalo maminkám práce, aby před svými všetečnými ratolestmi utajily přípravy, a jak se dětem rozzářily oči, když vedle metličky našly i nadílku sladkostí! A ta spokojenost matky, když její dítě spokojeně konstatovalo, že sv. Mikuláš má zrovna tak dobré cukroví, jaké peče jeho maminka... A vánoce! Vánoce za našich mladých let přicházely mnohem tajemněji, nesly s sebou odraz utajených příprav, napětí tužeb a snů, ale i drobné, ale o to únavnější práce rodičů. A když matčina laskavá ruka rozdávala svým blízkým o Štědrém večeru pod stromečkem dárky, bylo to mystérium

lásky... A laskavá ruka hospodyně byla otevřena i potřebným, kteří za poskytnuté dary platili úchvatnou a přesto prostou melodií koled, dávala i kravám po výslužce, kohoutovi česneku i hrachu jeho družce, ovocnému stromovi od večere kosti... I ptákům se nasypalo do krmítka a na zahradě se na chráněném místě odmetl sníh a nasypalo zrní, kdyby snad ráno tam zapadly koroptve...

Dnes se dárky nakoupí v obchodě. Jsou snad mnohem bohatší než za našeho dětství, jsou snad mnohem nákladnější a přepychovější, ale jakoby to napětí lásky z nich nějak vyprchalo... Není to dávno, při jedné návštěvě jsem obdivoval hadrovou panenku, takovou dojemně prostou svým vzezřením, ale oděnou do krásně vyšitého kyjovského kroje. Když jsem se ptal paní domu na její původ, zarosily se jí oči a sdělila mi, že ji dostala od maminky pod stromček někdy před čtyřiceti lety... Která z dnešních hraček se dočká podobného osudu?...

Ano, mění se náš život i svět kolem nás. Neslyšíte již cinkot rolniček, ani krákorání vran, hledajících na silnici potravu, jdete-li do polí, neuvítá vás hejno koroptví, ba ani stopy myšek v poli dnes nenajdete... Snad jen kroužící, hladové káně poruší jednotvárnost okolí. Nenajdete chráněných krmítek pro koroptve a bažanty – to srní zvěř je na tom přece jen lépe... A přece, jak je to dávno, co jsme se chlubili valutovým efektem vývozu živé zvěře? Snad jen několik vrabců zůstalo v okolí domů.

A přece si můžeme vykouzlit zimní idylu, o jaké se vám nezdálo. A stačí tak málo! Již několik roků máme v naší – jako dlaň velké – zahrádce starý, rozsochatý lískový keř a kousek od něj krmítko, na které je vidět oknem naší kuchyně. A od pozdního podzimu do jara je v něm špetka drobtů, trocha ptačího zobu nebo ovesných vloček, na plot kousek syrového loje – a v létě miska s čistou vodou...

Několikrát jsem pozoroval hemžení kolem krmítka – kolik času dnes na to zbývá!? – Několik vrabců a sýkorek hodovalo na tom kousku syrového tuku, když z větve blízkého stromu seskočila na plot vyhublá sýkorka se zlomeným křídlem. A světe div se! Celá ta společnost hodujících se stáhla do větví stromů a nechala zraněnou sýkorku v klidu se nakrmit, jako by jí hladové nabídla prostřený stůl. A když potom odsákala zpět na svou větev, znovu se ta švitořící, škádlící se ptačí společnost vrátila k svému hodování...

A objevili se i dlask, červenky, párek kosů, který si přišel pochutnat na nahnílem jablku nebo na troše jeřabin, a když klesl teploměr pod 15 °C, přiletěl z blízkého lesa datel a žluva... A vždy, když přišli hladoví – ať vrabci z okolí nebo i vzácnější host – vyklidilo se krmidlo pro potřebné. Jakmile se však nasýtí, skončily všechny výhody a musili se podřídít platnému řádu... A tehdy jsem pochopil velikou moudrost přírody, moudrost, která je zřejmá i tomu nejmenšímu jejímu příslušníku, že mají-li přežít údobí tísně a nedostatku, údobí zdánlivé beznaděje a někdy i zoufalství, musí se semknout dohromady a vyjít vstříc trpícím a hladovějícím a pomoci jim v bídě a nouzi, mají-li se společně dožít návratu slunce, jara a květů, hojnosti i radosti ze života. A pochopil jsem, proč dala moudrost tisíciletí lidem svátky vánoc, svátky lásky a pohody a proč jsou v zimě, v době slunovratu, v době jistoty nového vzkříšení...

Snad ještě vzpomínku... Bylo to letos 15. února, odpoledne, venku byl pošmourný, tísnivý den, mrholilo... I vrabci a celá ptačí čeládka byla jakoby zakřiknutá, jen občas zaletěl některý se dokrmit a uletěl do úkrytu... A tehdy přiletěli dva špačci. Snad špaččí princ unesl špaččí princeznu, snad je zlákala vidina zaslíbeného ráje... Vyhublí, utahaní,

špinaví a rozčuchaní sedli si na větev a hladově hleděli na nečekané lahůdky. A krmítko se vyprázdnilo a nabídlo nově přiletěvším hostům. Jakoby ani nechtěli věřit svému štěstí, jen váhavě přiskočili ke kouskům syrového sádla – a potom se krmili, krmili a krmili. Pak se uvelebili za komínem, kde byl kousek suchého místa, kde vyhřátý komín je vysušil. Druhý den již dále neletěli, zůstali u nás. Zůstali u nás i tehdy, když za několik týdnů se vrátila hejna špačků... A vždycky ráno, když jsem vyšel před dům, seděli na hřebenu střechy, a jakmile mne sameček uviděl, pískal na mne. A když jsem na něj oplátkou zahvízdal, celý se rozčepýřil a zazpíval mně tu nejkrásnější jarní serenádu, tu nejkrásnější ódu na krásu života... Chodil mne čekat, i když jeho družka se věnovala rodinným radostem a celý šťastný jí odnášel třešeň nebo jahodu, kterou jsem mu nachystal do krmítka...

Sypejte ptáčkům! Mnohokrát vás odmění za vaši péči, odstraní chmury z vašeho čela a ukáží vám hlubokou moudrost svou i přírody, moudrost, na kterou již lidské plemeno zapomíná. Že údobí tísně a krize se dá přežít jen díky vzájemné pomoci a lásce... Nezapomeňte, že i my jsme maličkou součástí přírody, že i pro každého z nás platí tytéž zákony... Sypejte ptáčkům!...

MUDr. Vladimír Němeček

„Haptyjére...“

Snad každá ves má jednu, neb i více jistých osob, osůbek, jež ji vybarvují ve zvláštní svůj ráz. Tak i naše. A ukáží vám prozatím jednu z několika.

Byl to starý Kudrna – na papíře krejčovský pomocník, ve skutečnosti však žebrák. Přivázali ho naší obci na krk po vídeňských bouřích, odkud ho vyhnali pro nic za nic „šupem“, jako mnoho jiných nezaměstnaných. Přišel a už se od nás nevzdálil. V jedné hospodě se ho ujali. Zašival na děti, pomáhal po domě, „šantal“, jak sám říkal – a za to se mohl v létě vyspat na kolně v seně, v zimě v „šenkovni“ a dostal jíst. Žebrák – ale málokdy se stalo, že přišel k mojí matce poprosit „vo štveráček“ na médlo, za nějž si však koupil tabák do své umouněné fajfčíčky, nasáklé močkou, s užmoulanou špičkou. Bez té nedovedl bych si ho ani představit.

My děti tropily si vždy šašky z pomenšího človíčka se stálým strništěm ve vyhublé tváři, oblečeného v dlouhatánské kalhoty varhánkující mu po nohách, v kabát až příliš volný a s kloboukem, jehož formu jsem nikdy nedovedl slovně vystihnout, až teprve teď odvážil bych se ji nazvat „à la secese“.

A jak jsme upozorovaly, že usedl na žulovou lavičku před hospodou s kusem hadru v ruce, váleje se na protějším kopečku po trávníku nebo houpaje se na židových kládách, hned počaly jsme pokřikovat: „Jede Kudrna okolo Brna...“

A on – někdy si nás nevšiml, někdy si jen svou fajfčíčku posunul z levého kouta do pravého či naopak a upřel své zelenavé oko na práci; jindy si zas odlevil pouze: „Ve holoto hrnčířská!“ – a jindy spustil opět na hospodskovy děti, které mezi námi nikdy nechyběly: „Te, Nácine, ešli mně nepudeš hned dom, tak... A te, Emile, hned se pakuj! Ešče mně negde přid', až máš rozškobnoty gatě, tak... válí se to, honí se to, konóši...“ a dělal zase dál a nedal se již nijak vyrušit. Jen když ho „pajmáma“ zavolala.

A šel-li kdo kolem, každého uctivě pozdravil: „Dobry odpoledne...“, „Dobré večir...“ „Pány pak zdravil vždy německy: „Haptyjére“, při čemž obřadně povstal, šití odložil a svůj amorfni klobouk do ruky stiskl a dříve neusedl, dokud „pán“ nezašel...

A léta se honila a já přišel „do škol“. Doma jsem se zdržel málokdy a Kudrnu vídal ještě méně. Trávníček před hospodou a židovy klády zaujala mladší generace dětí, já povyrosl – Kudrna zestárl. A když jsem byl již v jedné z vyšších tříd gymnasijských, dostal jsem z domu list, kde mezi jiným mi sděloval otec, že Kudrnu ranila mrtvice po jedné části těla a že chodí nyní bídě... Zamyslíl jsem se nad těmi několika řádky – a v duši se mi objevila jakási stopa tichého smutku. Proč? Snad proto, že Kudrnu by mi měla zmizet jedna figurka, jež stavěl jsem si před oči vždy s posvátnou gloriolou doby zlatého, bezstarostného mládí!...

Pak jsem byl doma na prázdninách před oktávou. Šel jsem jednou z procházky a potkal před hospodou Kudrnu – bez fajky. Celý roztrášený se podpíral o sukovitý klacek a šoural se jako hlemýžď. Když mne uzel, chvatně sejmul svůj starý klobouk a mačkaje jej pod pažďí, drkotal bradou: „Haptyjére...“ – Zastavil jsem se: „Tož, Kudrno, jak se vám daří? A dejte na hlavu.“ Nedal. „Ale vidino, pane Ladislav, vidino... bídák ze mne – bídák – ani kóřit – ani nic... Čekám jen, brzol'tá kostnatá mne répne... a vona né a né!...“

„Nemusíte si to tak zle malovat, Kudrno. Vy se pozdravíte a budete zas jako ryba“, tvrdil jsem, ač jsem věděl, že to není pravda. Jizlivě jaksi se mi pousmál. – „Nate na médlo“, vložil jsem mu peníz do chvějící se ruky.

„Pánbu...“ jen cosi zachrchlal. „A vykřešte se z toho brzy“ – chtěl jsem jít dál. „A – a – a – a prosím jich, pane Ladislav“, zastavil jsem se. „Prě aji panáčkem mužó bét... Ešli pak??...“ upřel na mne tázavě své zkalené oči.

„No, až jak bude, Kudrno. Nevím sám. Mám teď napřed ještě jednu zkoušku... Tedy s Pánem Bohem! Však se ještě uvidíme!“ – Brada se mu zatřásla: „Haptyjére!...“

Aha, proto tedy to „Haptyjére!...“ „Aji panáčkem mužó bét“ – a komu čest, tomu čest...

A viděl jsem pak ve skřipci, jak se pomalu za mnou točí, třaslavě nasazuje klobouk na stříbrný kratičkový vlas a pohlíží dlaň – peníz. Já zašel...

A opět minul rok. Přijel jsem domů – bylo to v zimě. Co nového?

Ach, ne mnoho – nic! Ten a ten zemřel – tam slavili křtiny – onen se bude stěhovati – jinak vše při starém ... ano, a Kudrna leží od podzimka v obecním domě – je u konce.

Večer děvečka vykládala, jak Kudrna bolestí „řival“, celý svět proklínal, Boha volal a když „policajtká“ šla mu zatopit, pro všechno na světě ji prosil, aby ho nechala zmrznout a neprodlužovala mu trápení – – – A hrozná prý podívaná na něho... Jako Lazar tam leží, s postele hnout se nemůže a...

Druhý den – byla neděle – před polednem mezi „velkou“ šel jsem se projít kousek za ves. Hustá mlha, že bys neviděl špičky nosa, ležela na kraji. Byl jsem několik kroků od dědiny, ale neviděl jsem ji. Sváteční klid v té mlze! ani pes nezaštěkal, kohout nezakokřhal – nic!

Každý hodil ze zvyklosti trošku hlíny do hrobu... Odcházeli. vzal jsem též zmrzlou hroudu a pustil ji na rakev. Zaduňelo to z hrobu – a já v tom zcela určitě slyšel Kudrnovo: „Haptyjére!...“

*Láďa Tošin, v časopise Česká Vídeň, roč. II., z 9. května 1903, č. 18
(pseudonym Ladislava Tvarůžka).*

Hrady a tvrze – 2. část

V minulé části jsme se pohybovali na hrádcích a tvrzích v okolí Oslavice a Oslavičky, nyní se vypravíme z Oslavičky směrem do Vlčatína, kde severozápadně od vsi je na zalesněném kopci místo zvané hradisko. Dosud tam lze spatřit dvojnásobné valy. V době, kdy se ves objevuje v písemných pramenech, bylo hradisko pravděpodobně již opuštěno, protože v letech 1373–1447 patřil Vlčatín k Okareckému panství. Hradisko bylo tedy osídleno ve starším období a možná souviselo s osidlováním krajiny.



Vlčatín – v místech, kde stávala tvrz

Od hradiska u Vlčatína se vydáme do Přeckova, kde bývala za středověku tvrz. Stávala v místech dnes opuštěné usedlosti č. 1 (bývalého panského dvora). Z tvrze se zachovaly náspy a pravděpodobně i zdi. Nejstarší zmínka o Přeckově je z roku 1360, kdy Zdich z Přeckova přenechal své manželce na svém majetku 90 grošů věna. Roku 1368 prodal Zdich z Přeckova Ondřejovi, rodákovi z Třebíče, svůj majetek. Roku 1378 Ondřej prodal vše Mikuláši z Nářamče a dědicům ves Přeckov s tvrzí a poplužní dvůr. V roce 1385

koupil tvrz a ves Přeckov pro sebe a svou manželku Chýna z Oslavičky. V zemských deskách je zapsáno, že roku 1406 Petr z Přeckova (patrně z Oslavičky) přijal svého bratra Jana (kněze) a synovce Blažeje k sobě jako společníky pro svůj majetek. V roce 1417 Blažej prodal Pavlovi Příbíkovi z Ostrožnice ves Přeckov s tvrzí a mlýnem. Syn Pavel Příbík z Ostrožnice prodal ves Přeckov panošovi Tomanovi Henikarovi. Synové Tomana Henikara, Valentin a Urban, prodali Přeckov Janovi z Lomnice na Meziříčí za 480 zlatých uherských. Tvrz v Přeckově byla asi zničena za válek česko-uherských.



Přeckov

Další tvrz bývala v Batouchovicích a zmizela beze stopy. První zmínka o tvrzi je kolem roku 1381, kdy ji vlastnil vladyka Příbík Ostruh z Černčina. Příbík prodal Tomáši Hrbovi a jeho dědicům v Batouchovicích půl dvora s opevněním, tvrzí, loukami a lesy.

Další tvrz, která zmizela beze stopy, bývala u Studnic. Kde přesně stávala, nevíme, snad na místech č.p. 13, 14 a 15. V roce 1481 koupil Konrád z Miroslavě a Berta z Kokor a syn ves Studnice s dvorem a příslušenstvím. Konrád, jak se zdá, vystavěl ve Studnicích tvrz, kterou se svou částí Studnice prodal roku 1492 Arnoštovi, Janovi a Ondřejovi z Jemničky. Tvrz ve Studnicích záhy zanikla, neboť přestala sloužit jako panské sídlo a ves pak náležela k Vanči.

Také u dvora Holeje u Budišova bývala ves a tvrz Holeje, která asi vzala za své ve druhé polovině 15. stol. za válek česko-uherských. Jediná zpráva o tvrzi je z roku 1573, kdy se již připomíná jako pustá. Na jejím místě byl později učiněn dvůr Budišovského panství. Tvrz Holeje zmizela beze stopy.

Další tvrz, která zmizela, a u které dnes ani nevíme, kde přesně stávala, byla u Kojatína. O ní se nám nic bližšího nedochovalo, snad jen to, že na začátku 16. stol. již byla uváděna jako pustá. Pravděpodobně byla zničena spolu se vsí také za česko-uherských válek. Ves Kojatín byla obnovena na začátku 18. stol.



Hostákov (Na hrádku)

U Hostákova bývala také tvrz. Sídlił zde vladycký rod Hostákovských z Arklebic, který vlastnil tvrz a ves Hostákov. Roku 1406 tam sídlil Ondřej z Hostákova, roku 1436 Oldřich z Hostákova a jeho manželka Anna. Dále se tvrz uvádí ještě v urbáři z roku 1556. Stávala na místě, kde se říká „Na hrádku“, je to na zalesněném kopečku u cesty ke Klatovskému mlýnu.

K další tvrzi se vydáme k Pozďatínu. Tvrz stávala v místě dnešní hájenky. Sídliłi na ní zemané, kteří se podle ní nazývali z Pozďatína. Roku 1387 se vyskytuje na Pozďatíně Ondřej, jež své ženě Dorotě věnoval 30 kop na lánech, totéž věnoval i své druhé ženě Kateřině. Na tvrzi vládl Jan z Pozďatína a po jeho smrti, roku 1447, byla ves s poplužním dvorem prodána Mikuláši Něprovi z Vyslavic a jeho stejnojmenný syn prodal Pozďatín Zikmundovi Valeckému z Mírova. V roce 1458 je tvrz majetkem Jana z Bohušic, opět se vrátila Valeckým a dalšími majiteli byli Burjanovi z Doubravnice a v téže roce vlastnil tvrz Oldřich z Lomnice na Náměšti. Tím tvrz přestala sloužit jako panské sídlo a zanikla.

Z Pozďatína se vydáme přes Pyšel do Vanče, kde stávala tvrz na místě kamenného domu č.p. 11. Dříve se tato ves nazývala jako Evanč, později Vanč a dnes Vaneč. V roce 1412 koupil ves Ondráček (Ondřej) z Kutné Hory, který se na Vanči usadil a užíval jméno Ondřej z Žvanče. Měl syna Jindřicha a Jetřicha. Ondřej z Žvanče, nebo jeho synové, postavili tvrz. Po Ondřejovi držel ves a tvrz jeho syn Jindřich a po jeho smrti roku 1481 prodal Jetřich ves i tvrz Jiříkovi z Jemničky. Jeho rod se potom psal jako Vanečtí z Jemničky. Po Jiříkovi z Jemničky držel Vaneč Burjan z Jemničky, roku 1550 to byli Jiří a Bartoloměj Kanečtí z Jemničky, později Jindřich Vanecký z Jemničky a ten stateček Vaneč prodal v roce 1610 majiteli Náměšťského panství Diviši ze Žerotína. Tím ztratila tvrz ve Vanči význam jako panské sídlo a proto zanikla.



Vaneč



Jasenice – pozůstatek tvrze

V Jasenici bývala také tvrz. Dochovaly se z ní zbytky, z nich je patrné, že šlo o dvoukřídlou renesanční stavbu, stávala na místě usedlosti č.p. 20. Tvrz v Jasenici se připomíná poprvé v roce 1567, ale existovala již v první polovině 15. stol., neboť roku 1411 tu sídlil Hynek z Jesenice. V roce 1507 vlastnili Jasenici vladykové z Janovic. Tvrz se objevuje v záznamech až roku 1567 při prodeji Jiřímu Vaneckému z Jemničky. Ten ji prodal své švagrové Anně Zámrzské ze Zámrzku. Po ní ji převzal Zdeněk Zámrzský a od roku 1603 jeho choť Kateřina Dubská z Třebomyslic a potom její druhý manžel Karel Grym ze Stycemperka. Zadlužené panství bylo úředně prodáno v roce 1649 majiteli Náměšťského panství Ferdinandu z Vartenberka. Tvrz přestala sloužit jako panské sídlo a ve druhé polovině 17. stol. zanikla.



Tasovská tvrz

Z Vanče se vydáme údolím řeky Oslavy ke zřícenině hradu Tasov (též Tasenberg nebo Dub). Ten býval ve 13. stol. středem stejnojmenného panství, podle něhož se nazývala větev Lomniců, kteří sídlili na tomto hradě. Nedaleko, asi 1 km východně od hradu, vznikla osada a podle hradu dostala název Tasov. Historicky zjištěné zprávy se počínají psát roku 1233, kdy tam sídlili: Záviš z Tasova, roku 1240 Záviš s bratrem Budislavem, roku 1234 Mladota z Tasova, roku 1237 a 1239 Bohuš, Budiš Beneda a Bludslav a Unka Tasovští, roku 1268 Vzneta z Tasova, roku 1281 pan Tas z Tasova, jenž měl tři syny: Jana, probošta a kanovníka Olomouckého, Dobše (Beneše) a Vznetu, jimž odkázal své jmění. Dobšův syn Jan byl velice zbožný. Když se v roce 1350 slavilo milostné léto poprvé po 50 letech, i on se vypravil pěšky na cestu do Říma, ze které se již nevrátil. Po něm měl roku 1366 hrad Tasov užívat Jan z Lomnice na Meziříčí, toho roku koupil půl hradu jeho syn Vzneta z Lomnice a Tasova. To se již hrad Tasov uvádí naposled, byl

zbořen nepřítelem za domácích válek mezi markrabaty. Do dnešní doby se z hradu zachovaly zbytky hradních zdí, část zdiva paláce, věže a příkop.



Templštejn – Nesměř

Od zříceniny hradu Dub se vydáme po modře značené cestě do Tasova, kde půjdeme k potoku Polomina, kde se nachází zřícenina Tasovské tvrze. Tasovská tvrz se poprvé připomíná v roce 1390, kdy ji prodal Jan Tas z Tasova Sazemovi z Tasova a jeho dědicům. Roku 1406 je uváděn jako majitel Smil z Tasova. Od poloviny 15. stol. náležela větší část Tasova Meziříčskému panství, ale v roce 1550 byla připojena k Budišovu. Tvrz i hrádek se dvěma dvory byla od počátku 15. stol. z panství vyjmuta jako sídlo vladyků z Tasova. V roce 1437 měla Tasovskou tvrz Barbora z Tasova s manželem Janem z Lipoltic. V roce 1437 dědicové po Barboře, tj. Václav z Tulešic, Beneš z Krnova a Ondřej z Okárce, prodali půl tasovské tvrze Zikmundovi z Chlévského a druhou polovinu prodal Jan z Lipoltic téměř Zikmundovi, a tak se tvrz v Tasově ocitla v rukou vladyků z Chlévského, kteří však na tvrzi nesídlili. Tímto ztratila svůj význam a nejpozději v první polovině 16. stol. zanikla. V roce 1569 ji postoupila již jako pustou Magdalena z Chlévského Budišovskému panství. Z Tasovské tvrze se zachovaly zbytky věže s klenbou.

Od Tasovské tvrze se vydáme do údolí řeky Oslavy ke zřícenině hrádku Templštejn, která se nachází v nesměřském údolí na kopci u bývalého Eliášova mlýna (dnes rekreační středisko Nesměř). O Templštejně se ve Vlastivědě neuvádějí žádné bližší údaje. Stavba nikdy neměla povahu skutečného hradu. Článek o ní zveřejnil v týdeníku Velkomeziříčsko r. 1996 historik a badatel Vladimír Májovský. V článku se uvádí: O hrádku Templštejně se nám až na malé výjimky žádná písemná zpráva nedochovala, nebyl proveden archeologický průzkum, proto nezbyvá nic jiného, než si vzít na pomoc sám název hrádku. Nejprve se pokusíme o překlad tohoto zřejmě cizího, ale počestlého slova, které bylo bezpochyby odvozeno od účelu a poslání stavby. Jelikož jde o slovo

složené, zaměříme se na jeho prvou část **TEMPL**. Najdeme ho ve slovníku cizích slov, jako latinský název pro pojmenování (označení) kostela, chrámu, nebo bohoslužebného shromáždění nekřesťanských církví. V jiném slovníku pod názvem templáři je uveden první rytířský duchovní řád založený po první křížové výpravě do Jeruzaléma. Řád byl založený Hugundem Panysem. Ten spolu se sedmi francouzskými rytíři složil řeholní sliby, kromě tří obvyklých i čtvrtý, kterým se zavázal chránit palestinské putníky na cestě od mořského břehu do Jeruzaléma. Čili vykonávali dnešními slovy jakousi strážní službu proti Saracénům. Král Balduin II. jim později vyhradil část svého paláce, tzv. Templu Šalamounova v Jeruzalémě, odkud jejich jméno. Dělili se na rytíře, řádové kaplany a bratry laiky (bojovníky a řemeslníky). V čele řádu stál velmistr. Řád se poměrně rychle rozšířil zejména v západní Evropě (Anglie a Francie). Přitom nahromadili v poměrně krátké době velké majetky, tvořili stát a církve ve státech a církvích. Do Čech přišli templáři po více než 100 letech, roku 1232, a o 11 let později na Moravu, avšak jejich moc byla nepatrná. Počátkem 14. stol. byl řád v Anglii a Francii obviněn, že zapírají Krista, pášou sodomii, dopouštějí se mravnostních přestupků apod. Konečné řešení si vynutil roku 1307 francouzský král Filip IV., a to rozpuštění a zákaz řádu. Jejich majetky z části připadly panovníkům a šlechtě. Mnozí členové řádu byli podrobeni krutým výslechům a upáleni. Poslední velmistr de Molay byl upálen v Paříži 11. března 1314. Před smrtí slavnostně prohlásil, že všechna obvinění vůči řádu byla nepravdivá. Zákaz řádu templářů byl patrně hlavní příčinou zániku našeho Tempštejna. Druhou část slova, neboli koncovku *stein*, považujeme za německý výraz. V překladu znamená skála nebo kámen. Volný překlad těchto spojených slov nám napovídá, že šlo o nějakou církevní stavbu na skále (kopci). Sama poloha a umístění stavby v bezprostřední blízkosti řeky Oslavy a tehdy probíhající obchodní stezky nasvědčuje tomu, že hrádek mohl mít strážní poslání. V moravských zemských deskách je stavba uváděna již v roce 1573 jako pustá tvrz, jež slove hrádek. Tou dobou náležela tvrz s Budišovem, Tasovem, Náramčí a Oslavou Janu Martinskému z Rozseče, který uvedený majetek vkládá v zemské desky Václavu Berkovi z Dubé a Lipého.

V dávné historii našeho hrádku předpokládáme určitou spojitost s jiným Tempštejnem, uváděným jako hrad, jehož dobře zachovalou zříceninu můžeme vidět u Jamolic nebo Dukovan. Ten začali templáři budovat někdy ve druhé polovině 13. stol. Prvá zpráva o něm je z roku 1281, kdy sloužil jako sídlo kontura Dětricha. Po upálení významných templářů v roce 1310 a po zrušení řádu na církevním koncilu roku 1312 ve Vieni (jižní Francie) skončilo působení templářů na tomto Tempštejně a již roku 1318 získal hrad (u Jamolic) Berthold Pikner z Pirkštejna.

Stavba našeho Tempštejna neměla nikdy znaky a povahu skutečného hradu, proto je uváděna jako tvrz nebo hrádek. Bereme-li v úvahu, že kolonizace tohoto kraje



postupovala převážně proti vodním tokům, můžeme nabýt přesvědčení, že hrádek Templštejn byl zbudován koncem 13. nebo začátkem 14. stol., tedy krátce před likvidací řádu templářů. Jeho zánik vkládáme před rok 1573. Konečně nevíme, zda byl hrádek stavebně dobudován, kdy a kým byl osídlen. Existence nedalekého Eliášova mlýna nám však napovídá, že hrádek byl delší dobu osídlen. Jakou funkci plnil ve vztahu k pánům na Meziříčí nevíme. Traduje se, že asi pouze hlásné služby. Tolik článek Vladimíra Májovského. Hrádek Templštejn je posledním objektem našeho putování.

Josef Mikulášek

Čerpáno z:

Vlastivěda moravská Velkomezeříčský okres – Páter Augustin Kratochvíl, 1907

Vlastivěda moravská Třebíčský okres – František Dvorský, 1906

Vlastivěda moravská Náměšťský okres – František Dvorský, 1916

Hrady, zámky a tvrze v Čechách na Moravě a ve Slezsku Jižní Morava – kolektiv autorů, 1981

Ilustrovaná encyklopedie hradů, hrádků a tvrzí – Miroslav Plaček, 2001

Vladimír Mákovský – článek Hrádek Templštejn, Velkomeziříčsko, únor 1996

Budišovský zpravodaj č 3/2002 – článek Cesta za středověkými tvrzemi

Z BUDIŠOVA

Rok Pod Hrázkou



Právě dnes jsou dušičky, koukám z okna a najednou mě napadne, že za měsíc opět k nám Pod Hrázku přijede Mikuláš. Navzdory pravému pochmurnému podzimu počasi se začínám těšit a neubráním se, abych si nevzpomněla na Mikuláše loňského. Na chystání výzdoby, věčně mudrování, zda bude sníh, aby atmosféra byla dokonalá. Ale ať už napadne nebo ne, vždycky je to pro mne zážitek. Mikuláš přijíždí na voze, všechno se třpytí a já si připadám jako dítě. Jsem nadšená i dojatá zároveň, i když už to zažívám po několikáté. Já vím, ozývají se hlasy, že je to stále stejné, ale děti nám přece dorůstají a odrůstají, a tak bude stále někdo, pro koho to bude nové a poprvé.



Ale Hrázka není jen Mikuláš. Přejde zima, plískanice a jsou tu čarodějnice. I když se zima často nechce vzdát vlády, na čarodějnice ji sluníčko vždycky přemůže. Nepamatuji si, že by někdy bylo škaredě, od té doby, co se slétají u nás na parketě. Čarodějnice se určitě líbí, návštěvníků je vždycky dost, ale věřte, že být jednou z nich je lepší pocit, než se jen koukat! Scházíme se vždycky v salonu U Toufarů, kdy vzrůstá nervozita, ale zároveň přichází i ta správná nálada. Po okružní jízdě se přistává na parketě. A o tom, že fantazie účastnic je nevyčerpatelná, svědčí každoroční modely. Je nás rok od roku méně, a proto, pokud se rádi bavíte a máte v sobě trošičku odvahy, poleťte příští rok s námi!

Jakmile skončí čarodějnice, už začínáme myslet na Dětský den. Má přívlastek dětský, takže v něm účinkují děti, své místo má pohádka, a nějaká ta hudební pecka.

O prázdninách si vydechne a přichází Dýňobraní, kde se snažíme udělat si legraci sami ze sebe podle hesla „Dětský den je pro děti, dýně patří nám!“ Vydlabeme nějakou tu dýni a oceníme ty, kteří nám celý rok pomáhali.



A najednou je tu zase Mikuláš. Doufám, že přijede i za rok, a pak za další roky, že se vždycky najde někdo, kdo si bude chtít udělat čas, nechá doma neumyté nádoby, rozkopaný chodník nebo zahrádku, zkrátka bude chtít udělat nebo připravit něco pro druhé, anebo se jen podívat. Já vím, že třeba o Dětském dnu a Dýních je venku mnoho práce, ale ten, kdo za námi přišel a viděl, určitě neprohloupil. Však musím přiznat, že se nám taky někdy nechce, ale to, že přijdete, že se vám to líbí, nás strhne a jsme šťastni, že jsme do toho zase šli. A určitě to toho půjdeme i příští rok. Už se na vás zase moc těší ŽENY A JEJICH PŘÍZNIVCI.



Veronika Ležáková

Tábor ORKATUSLAN 2004

Letní tábor je vždy vyvrcholením celoroční práce oddílů a jeho přípravě se intenzivně věnujeme celé jaro. Letos již po třinácté vyrazili budišovští skauti na své oblíbené tábořiště u Znětínského rybníka v Pavlově na Žďársku. Prožili jsme zde krásných 15 dní plných dobrodružství, her a zábavy. Štěstí nám opravdu přálo, protože jsme si pro sebe „objednali“ nejlepší počasí z letošního léta. Takže nic nebránilo tomu, abychom v pátek 30. července sbalili batohy, kufrы a vyrazili vstříc dobrodružství. A bylo nás letos opravdu hodně. Přes čtyřicet dětí od 6 do 18 let se rozdělilo do pěti družin. Tak se na táborovém náměstí potkávali Tučňáci, Sloni, Anakondy nebo Orli s Kačery. O tuhle „zoologickou zahradu“ se staralo až deset vedoucích.



Orlí při OTEMAKU



Anakondy v Kocourkově

Táborový program byl skutečně pestrý a tak nabitý, že jsme nevyčerpali všechny připravené hry a soutěže. Ke každému správnému táboru patří neodmyslitelně celotáborová hra. Vítězství v ní je vždy nejprestižnějším vavřínem. Letošní celotáborovka vycházela z legendy o objevných cestách do Jižní Ameriky a o vzácných barevných papoušcích OTEMAKO, kteří naši hře dali jméno. V celé řadě obtížných úkolů vyniklo zejména maskování, vždy oblíbené vaření a zlatým hřebem bylo lyžování. Vítězství si po tuhém boji odnesli Tučňáci před Anakondami. Další hrou, při které svedly družiny tuhý boj, byl KOCOURKOV. Nemusím příliš zdůrazňovat, že nošení světla, stavba radnice, sušení soli nebo ubírání nohou v podání kocourkovských radních dalo všem řádně zabrat. Protože letošní rok byl rokem olympijským, poslední mezidružinovou soutěží byly 1. Pavlovské olympijské hry. Nechyběl ani tradiční olympijský oheň zapálený slunečním paprskem, olympijská pochodeň a vlajka. Z „nepatrné“ upravených sportovních odvětví se nejvíce líbil mokřý parkúr, biatlon, golf se lžící nebo potápění, trošku vylepšené moukou.



Pavlov – olympijské hry – mokřý parkúr

Velkou část programu zaujímaly také etapové hry pro jednotlivce. Hlavním důvodem byl velký věkový rozdíl našich táborníků. Pro nejmladší světlušky a vlčata byla proto připravena celá řada her na motivy známých pohádek, u kterých se mohli notně vyřádit. Velký úspěch mělo i modelování z hlíny. Vznikla celá řada opravdu krásných výtvorů. Skautky a skauti od 10 do 14 let se věnovali lovu bobříků – zručnosti, míření, poznávání přírody, logického myšlení při skládání hlavolamů, apod. Pro nejstarší táborníky byla

připravena náročná hra Hledání sv. Grálu podle legendy z dob krále Artuše, trochu upravené Indiana Jonesem. Někteří místy překonávali a překvapovali sami sebe. Při náročných úkolech, např. přenášení ohně přes rybník, výroba lžíce, vaření vody na ohništi vzdáleném dva metry, hledání hesla v nádobách s tajným obsahem, získávali soutěžící životy. Těmi se vypláceli za nesplnění úkolu při závěrečné noční cestě do jeskyně s pohárem nesmrtnosti.



Predátor nebo maskovaný tučňák

Skautský tábor, to nejsou jen hry a zábava. Patří sem i služba v kuchyni, drobné táborové práce, úklid tábořiště nebo příprava dřeva do kamen.

Zlatým hřebem vždy bývají táboráky. Těch bylo letos hodně a vydařily se. Tolik vtipných a podařených scének už léta nepamatujeme a zpěv se nesl široko daleko. U slibového ohně pak složily slib skautek sestry Petra Vítová a Drahomíra Maloušková. Několik starších bratrů získalo odborku Táborníka, nejcennější odborku Tří orlích per získali Petra Mahelová, Lenka Svobodová, Martin Karas a Filip Večeřa



Aleš při potápění

Ačkoliv byl rybník u tábora vypuštěný, užili jsme si koupání víc než dost. Jen ty kánoe letos chyběly. Kromě toho se nezapomínalo ani na sport. Nejenom při mezidružinových turnajích, ale v každé volné chvílce jsme hráli volejbal, fotbal, přehazovanou, petanque nebo vybíjenou. Jedinou černou kaňkou byla historicky první porážka ve fotbalovém mači s výběrem Pavlova. Tak chlapi, poctivě trénovat! Nezapomenutelným zážitkem pro mnohé na dlouho zůstane pohádková stezka odvahy s čerty, anděly nebo chodící mumíí...

To vše a mnoho dalšího jsme prožili během úžasných čtrnácti dnů. Z těch nám zbyly jen krásné vzpomínky a spousta fotografií, o které jsme se s Vámi chtěli podělit. Táboru ORKATUSLAN třikrát zdar, ať žije tábor 2005.

Za středisko Junáka Budišov Ing. Martin Lisý

Jak správně třídit odpad a tak minimalizovat skládkování

Zelený kontejner – sklo

Do kontejneru patří: láhve od nápojů, skleněné nádoby, skleněné střepy, tabulové sklo.
Do kontejneru nepatří: keramika, porcelán, zrcadla, drátěné sklo, autosklo.

Modrý kontejner – papír

Do kontejneru patří: noviny, časopisy, kancelářský papír, reklamní letáky, knihy, sešity, krabice, lepenka, karton, papírové obaly (sáčky).

Do kontejneru nepatří: papír mokrý, voskovaný, mastný, potažený fólií, papír s kovem, kopírovací papír.

Žlutý kontejner – plasty

Do kontejneru patří: PET láhve všech druhů a barev (nezapomeňte sešlápnout!), nápojové kartony Tetra Pack (od mléka, džusů a vín), duté plastové obaly PEHD (od aviváží, čistících prostředků, sirupů apod.), fólie číré i barevné (mikrotenové sáčky, igelitové tašky, strečová – potravinová fólie).

Do kontejneru nepatří: novodurové trubky, fólie znečištěné od olejů a barev.

V případě dotazů mě kdykoliv kontaktujte na tel. 568 848 066

za ESKO-T Pavla Pysková

Výzva čtenářům Budišovského zpravodaje

Nejprve vám budu za a) pochlebovat, pak za b) žádat o pomoc.

Ad a) Vyjdu ze zákona logiky. Jistě patříte ke kulturním lidem, protože si kupujete Budišovský zpravodaj. Doufám, že ho také čtete. A protože ho čtete a jste kulturní lidé, není vám tudíž cizí nic z toho, co se tady děje a jakými událostmi žije naše obec. Jak jednoduché!

A tak jste jistě zaznamenali, že se okolo redakce Zpravodaje vytvořila skupinka lidí, zvaných přispěvatelé, kteří literárně nebo graficky pro Zpravodaj již dlouho tvoří. A nějak to „nazrálo“ a tento „tým“ se rozhodl, že napíše o Budišově a okolí knížku, kterou jsme pracovně nazvali „Tento kout Vysočiny“.

Tolik „pochlebování“ a teď už dojde „na lámání chleba“.

Ad b) Protože by to měla být kniha čtivá pro všechny čtenáře, i z okolí Budišova, prosím, abyste nám dali podněty, nápady, přání, co byste tam rádi zaznamenali ke čtení či jaké obrázky by tam měly být. Prostě co by tam mělo být zapsáno pro naše potomky, kteří tu knihu najdou někde v domácí knihovně třeba v roce 2066 nebo 2166.

Tato knížka by se vyznačovala několika zajímavostmi: Byla by to první publikace o Budišově v tomto století i tisíciletí. Bude, podle možností, reagovat na vaše nápady a náměty a tím se stanete jejími spoluvůrci. Bude se tedy na jejím vzniku podílet tým lidí, vznikne společné dílo. Nebudou tam jen historická fakta, ale také současnost i náznak budoucnosti a až po létech uvidíme, jak jsme se trefili (v kapitole „Hádání z křišťálových koulí“). Chce mít i umělecký záběr, umělecké ambice, jak v textu, tak v ilustracích. Prostě chceme udělat hezkou knihu, jakou by si Budišov zaslouhoval. Vyjádřit lásku ke krajině dětských snů i o smutku z toho, že stárneme.

Jaká je situace?

Obsah knihy je zhruba hotov, teď máte možnost ho doplnit o vaše náměty či příspěvky. Obecní úřad vydání také podporuje, morálně i finančně, ale bohužel to nepokryje všechny náklady. Autoři nedostanou honoráře a navíc polovinu nákladů budou hradit. Žádost o grant – finanční příspěvek z Nadace Vysočiny II, který mohl tvořit druhou polovinu nákladů, nám Jihlava opět, jako vloni, nedala!

Takže se obracím na sponzory, kteří by mohli finančně přispět. Jejich jména s jejich vlastnoručními podpisy...pak zaznamenáme v knize na věčnou památku. Tak a to už je vše, co je potřeba...

Kam předávat literární a finanční příspěvky či fotografie? Na dole uvedenou adresu.

Pokud zbudou z prodeje knihy peníze?

Čtete ve Zpravodaji o potřebě opravy božích muk za Hastrmánkem směrem na Hodov. O možnosti podpory širokých kulturních aktivit, zvláště práce s dětmi, atd... a na to jsou potřebné peníze. Ach jó, ty mizerný prachy, povzdechl by si loupežník Babinský a šel by někoho přepadnout, což já neumím. Takže pokud zbudou z prodeje knihy, dáme je na potřebné věci.

No a kruh se uzavřel... podpora, kterou nám poskytnete, se vrátí zpět, tedy nám, kdo tady žijeme. A jen lituji, že se zde nenarodil žádný ze známých miliardářů, jako třeba vlastník Microsoftu Bill Gates, Viktor Kožený, nebo arabský šejk, kterému na zahradě „tečou“ petrodolary. Ale kdo ví, zda by na budišovskou knížku vůbec něco dali?

A tak díky předem všem... a hin se hukáže, jak pravil Kozina Lomikarovi!

Ing. Rostislav Tesař, Vychodilova 12c, 616 00 Brno

ZE SVĚTA

Bílé noci

Napsal jsem v předchozím Zpravodaji, že se pojedou přesvědčit, proč bylo vybráno jako nejlepší země světa „k žití“ právě Norsko, abych získal nějaký „mustr“ na dobré žití. Tak jsem tam byl. Připraven na všechno možné studiem prospektů a cestopisu od Karla Čapka jsme autobusem vyrazili na 5 500 km dlouhou cestu na sever. Z Prahy 24 hodin do Oslo, přes Německo, lodí do Dánska, podmořským tunelem a mostem do Švédska a podél pobřeží do hlavního města království Norského.

A hned v úvodu pro ty, kteří můj článek nehodlají číst až do konce říkám, že jsem si za těch krátkých 11 dnů ani neuvědomoval, že bych se tam měl cítit jako v pozemském ráji. Jistě, bylo tam hodně odlišného od nás, vždyť proto jsem tam vlastně jel, ale žádný se nekonal. Vysvětlím dále...

Po pořádku. Co my tady nemáme, jsou bílé noci. V létě tam vychází slunce ve 4 hodiny ráno a zapadá po 10 večer. Nám svítilo celou dobu pobytu, teplo jako na Jadranu, což je pro Norsko netypické. Takže jsme se mohli, my, otužilí účastníci zájezdu, koupat ve studeném moři nebo průzračně-ledových řekách až do pozdního večera. Ale zato jim od října padá sníh, začne se stmívat ve 3 odpoledne a rozednívá se v 10 ráno. Prý je to čas plný melancholie a jde to na nervy.



Taky nemáme fjordy, až 20 km dlouhé a rozvětvené zářezy moře do pevniny. Jsou hluboké, nad nimi se strmí vysoké hory, ze kterých stékají stovky stometrových vodopádů. Ty na vrcholcích živí horská jezera a věčné ledovce, které se však skutečně rozpouštějí, jak nás straší ekologové a přesvědčily mě milníky z roků 1920 a 1870, které označovaly, kam až tenkrát sahaly. Mohu říci, že ustoupily, ty ledovce, hodně dozadu... Co s tím globálním oteplováním uděláme, my, osvětlené lidstvo?

Nemáme rybolov, naftu a plyn, což jsou zdroje, které dělají Norsko nejbohatší zemí světa... je jich ale také jen 5 milionů, takže se o to pěkně podělí. Než to bohatství objevili, bylo Norsko velice chudou zemí a kdysi dávno z něho, po Irech, emigrovalo do Ameriky nejvíce lidí (na počet obyvatel). Jsou to potomci chudých, hrdých a bojovných Vikingů (Viking v překladu znamená obyvatel fjordu), kteří byli v Americe dávno před Kolumbem. Dnes je to bohatý stát, tak prý nepotřebují být v EU. Každou sebeodlehlejší usedlost napojili na civilizaci elektrinou a asfaltkou, budují mosty přes fjordy i mnoho tunelů, třeba i do šroubovice.

Nestaví, ale „stloukají“ domy ze dřeva, natrou na červeno, bílo či modro, často na střechu položí velké pláty kůry z břízy, pak vrstvu hlíny a drny trávy. Barevné domy pak vypadají, jako by měly rozčuchané vlasy nějakého uličníka.



Podobně mají postavené luteránské kostely, žádné katedrály, jako u nás. Malé stavby postavené jakoby „do kříže“ a uprostřed je také dřevěná věž. Místo 4 svatých v rozích, jako na věži v Budišově, tam často mívají stylizované draky, což byly symboly na přídích dobovatelských vikingských člunů.

Nemáme takový pořádek, jako mají oni. Vše vypadá upraveně, města, smutně odlehle samoty i okolí silnic, trávu spásají krávy, ovce či kozy. V oblasti tundry se na sporé trávě a nažloutlých lišejnicích pasou stáda sobů, ze kterých dělají Laponci, obyvatelé severní části Norska, kožešiny, suvenýry i salámy.

Tak, jak u nás pošle maminka děti nakopat brambory na večeri, tam jdou nacytat k moři makrely. Za pár minut měli několik kusů. Jinak jsem měl dojem, že jídlo je stejné, jako u nás, ale pochopitelně jedí více ryb a velrybího masa.



Mají speciální skřítky zvané trolly. Jsou rozčuchaní a špinaví od práce, a tím vypadají legračně, protože stále musí pečovat o tu norskou krajinu, že se nemají ani čas umýt. Jsou jakýmsi symbolem Norska, stejně, jako helmy Vikingů osazené dvěma kravími rohy, jak je známe od fanoušků hokeje či lyžování.

Norové jsou vášniví sportovci, kteří milují lyže a moře. Po obě víkendová rána jsme pozorovali množství člunů všech typů, mířících v dlouhé řadě z přístavu na moře. Na palubě byly celé rodiny, včetně psů a klecí s papoušky. Někteří jeli na ostrovy, jiní zůstávají oba dny na volném moři, tak, jako my jsme na chatách.

V Oslo jsou dvě zvláštní muzea, ukazující objevné cesty norských hrdinů. Zachycují polární výpravy Amundsenovy k oběma pólům (byť byl původem Švéd), a také Thora Heyerdala s jeho papyrusovými plavidly Kon-tiki a Ra. Člověk s úžasem zírá na to křehké dílo lidského umu a odvahy, se kterou se postavili se svými muži i polárními psy proti žvlům oceánů, smutkům osamocených dálek i krutých mrazů. Důkaz, že se lidstvo nikdy nezastaví před žádnými překážkami i v poznávání neznámého...

Norsko se mi jeví – za těch několik intenzivních dnů – jako klidná a různorodá země, kde je v rovnováze civilizace s přírodou. Mají krále, laciný benzin i elektřinu z vodních elektráren, drsnou zimu, vlastní úrodu třešní, jahod i broskví z teplých údolí. A prý patří k nejspokojenější národům na světě. To nemám od nich, ale ze statistiky...

Každá země má své krásy, v krajině i v lidech. Každá krajina tak nese svědectví o tom, je-li lidmi hýčkána a milována, nebo devastována. O Norsku rozhodně platí to první!

Ing. Rostislav Tesař



Z PŘÍRODY

Zahradníkův rok

...Nastává čas hodnotit uplynulou zahrádkářskou sezónu, zamyslet se nad tím, co se nám povedlo a co ne. Co musíme příští rok zlepšit nebo zda zkusit něco zcela jiného.

Chtěli bychom se v následujících dílech našeho povídání o zeleni zaměřit vždy na určitou skupinu zeleně neoddělitelně patřící k našemu životu, k prostředí, ve kterém žijeme, a které se pokoušíme nějak si zkrášlit nebo upravit. Protože se věnujeme mimo jiné také návrhům a realizaci úprav zeleně zahrad, soukromé zeleně, zeleně parků a veřejných prostranství, budeme velmi zjednodušeně popisovat nejčastější otázky a témata, se kterými se setkáváme. V minulém díle jsme pootevřeli dvířka do světa zeleně pěstované v nádobách – mobilní zeleně. Dnes bychom se podívali na trávník, jakožto jednu z nejdůležitějších částí okrasné zahrady a zeleně prostranství. Možná se v duchu budete ptát, proč teď v zimě přemýšlet o trávníku, když už je zamrzlo a leží na něm sníh.

Řekněme si něco už teď, abychom byli na jaro jaksepatří připraveni.

Každý z nás, kdo se jenom trochu zajímá o svou okrasnou zahradu, by chtěl mít nádherný trávník. Máme takovou zkušenost, že hlavně páni si velice zakládají na pěkném, dobře udržovaném trávníku. O tomto tématu již bylo a bude mnoho napsáno, je to určitě věda sama o sobě. Řekněme si pár hlavních zásad, to určitě neuškodí.

Volba stanoviště. Je určitě základním předpokladem zdravého, pěkného trávníku. Často se setkáváme s názorem: Dejte mi tam trávu, abych se o to nemusel moc starat. Tohle je veliký omyl. Výběr stanoviště bychom neměli podceňovat. Trávník totiž neroste všude. Ve stínu se hustého, zdravého, bezplevelného trávníku nikdy nedočkáte. Existují ale již speciální směsi trav do stínu. Možná je lepší začít uvažovat o náhradě trávníku na takovémto stanovišti jinou zelení. To však patří do jiného vyprávění.

Vyprahlé stanoviště je také velmi náročné pro růst trávníku. Za dodržení určitých podmínek je však možné se pěkného trávníku dopěstovat. Co tím myslíme – pěkný trávník? Není to trávník tenisového Wimbledonu, golfového greenu. Tyhle trávníky vyžadují velkou péči a je vlastně umění se o ně starat. Pěkným trávníkem myslíme trávník, který je pravidelně sečený, hnojený, zaléváný, bez většího množství plevelů, dá se po něm chodit bosou nohou.

Důležitá je půda, ve které trávník roste. Měla by být vzdušná, ne příliš těžká, bez skal a kamenů, pórovitá, výživná. Jsme na Vysočině, takže asi každý z nás dobře ví, jaká je realita a jakou má půdu na své zahrádce. Pokud si nenecháme dovést speciální substrát na trávník, musíme pracovat s tím, co je dané. Těžkou půdu se budeme snažit promíchat pískem, přidávat organickou hmotu atd. Pro půdy lehké bude nutné přidávat komponenty, které nám udrží vodu a živiny v půdě. Mohou to být různé půdní kondicionéry, nebo jílovitá složka. Je to ovšem mnohem složitější, než je možné tady nastínit.

Živiny v půdě ovlivňují růst a vitalitu trávníku. Málokdo z nás si nechá dělat před výsadbou rozbor půdy na obsah živin. Někdy stačí pozorně prostudovat, co na ploše, kde trávník bude, roste za zeleň. Důležité jsou všechny základní živiny, dusík pro růst a odnožování, barvu, fosfor pro zakořeňování po výsevu, odolnost vůči nízkým teplotám. Draslík zvyšuje odolnost vůči teplotám, chorobám a škůdcům. Potřebné jsou také ostatní

prvky jako vápník a hořčík, železo a ostatní. Vápník také ovlivňuje růst i nepřímo, a to tak, že pomáhá při přijímání jiných živin kořeny trav. Nedostatek živin v půdě doplňujeme hnojením hnojivy. Mohou to být hnojiva jednosložková, tzn. obsahující převážně jeden hlavní prvek, např. ledek amonný, fosforečnany, draselná sůl a jiné. Mohou být také dvousložková – ledek amonný s vápencem, síran draselný apod. Často používáme také vícesložková hnojiva, Cererit, NPK. Obsahují vyvážený poměr všech základních živin v jednom hnojivu. Na častý dotaz, které hnojivo je nejlepší, neexistuje odpověď. Musí se to „umět“. V každém ročním období používáme jiné hnojivo, jiné množství. Na začátku vegetace, března, dubna, nejčastěji použijeme NPK, v případě potřeby většího množství dusíku ledek vápenatý, amonný. V letním období použijeme NPK a ledek, v podzimním období postupně méně ledku a více draselných a fosforečných hnojiv, NPK.

Volba travní směsi pro trávník. Záleží na tom, k jakému účelu budeme trávník převážně využívat. Dnes je možné si zakoupit různé směsi pro rekreační, sportovní využití. Najdeme také směsi pro golfová hřiště, stín, svahy. O tom, který trávník chceme, je lepší se poradit. Obecně hřišťová směs snáší větší zátěž, ozdobný parkový trávník bude více vyšlapáván než směsi sportovní. Rekreační směs je trochu z jednoho i druhého.

Závlaha trávníku patří k základním úkonům a nejen údržbovým. Je velice důležitá při zakládání. Ovlivňuje kvalitu vzházení, růst. Zpočátku zaléváme často malými dávkami, po vzejití trávníku počet dávek snižujeme, ale přidáváme na množství vody v jedné dávce. Zalévejme ve večerních hodinách, ztráty výparem jsou menší. Zaléváme dle možností zdroje vody, který máme, ale zálivka je opravdu velice důležitá. Bez toho pěkný trávník nebudeme mít. Můžeme si pro usnadnění zavlažování pořídit i různé závlahové systémy, ale o tom někdy příště.

Plevel v trávníku je často diskutované téma. Do příštích let si usnadníme boj s plevelem, když plocha určená pro trávník bude úplně zbavena hlavně vytrvalých plevelů. Je to prakticky možné jenom chemicky. Přípravků k tomuto účelu je hodně. To, co bezprostředně nemůžeme ovlivnit, je nálet plevelu z okolí. Obecně ale platí, že dobře živěný, pravidelně sečený a zalévaný hustý trávník daleko lépe odolává náletu plevelu než trávník proschlý, řídký.

Na trhu je poměrně velké množství přípravků proti plevelu v trávnících. Způsoby použití jsou také různé. Buď jsou kapalné a aplikují se postřikovači, nebo jsou v práškové formě a pohazují se. Existují i přípravky, které obsahují hnojivo a zároveň složku proti plevelu. Takže při hnojení hned odplevelujeme. Vždy je nutné si podrobně přečíst návod na použití a všechno bude v nejlepším pořádku. Přílišná horlivost se moc nevyplácí. Postřiky nepoužívejte v době těsně před deštěm, v době deště, nebo když fouká vítr. Naděláme víc škody, než užítu, tam kde nechceme.

Na jaře, když se oteplí, začínáme bojovat také s mechy v trávnících. Nedostatečné provzdušnění, nedostatečná výživa, příliš vysoká nebo nízká kyselost půdy, stinná poloha, plst, velmi nízký sečený trávník a celkově zanedbaný trávník – to jsou příčiny problémů s mechem. Ochrana spočívá v úpravě půdní kyselosti mletým vápencem, přihnojením málo živěného trávníku. Plst narušíme provzdušňováním. Na závěr tato opatření podpoříme použitím protimechových přípravků.

Je toho opravdu moc, co by bylo nutné o trávníku ještě říci. Otázky týkající se sečení, provzdušňování, mulčování a chemické ochrany proti nemocem trávníků zkusíme objasnit v následujícím díle Zahradníkovy roku. Tak hodně štěstí a nashledanou u trávníků.

Molnárovi

POČASÍ

Přehled srážek v měsících

| | |
|----------|---------|
| září | 51,8 mm |
| říjen | 51,4 mm |
| listopad | 50,8 mm |

Z ARCHÍVU PANÍ VĚRY DOLEŽALOVÉ

Fotografie z roku 1917 – Tesařovi z Budišova č.p. 8



Antonín Tesař, dědeček Marie a Antonína Tesařových
(byl kolářem a na fotografii je mu 77 let).



Sourozenci Marie a Antonín Tesařovi
(Marii je na fotografii 7 let a Antonínovi 6 let)

Starý Budišov



Obecní dům u bývalé pošty



Sousoší sv. Václava – fotografie Ondřeje Knolla z roku 1929



Bývalá Škarkova kovárna

**Obecní úřad Budišov
spolu s redakcí Budišovského zpravodaje
přeje všem
pokojné prožití svátků vánočních
a POŽEHNANÝ NOVÝ ROK 2005**

FARNOST BUDIŠOVSKÁ

videokazeta

**Budišov • Hodov • Kamenná • Klementice
Nárameč • Rohy • Studnice**

Scénář: Ladislav Dokulil, Kamera a režie: Libor Smejkal

průvodní slovo: Miroslav Gabriel Částek

**Hrají a zpívají: Musica Animata, Musica Animata Humeris, budišovský chrámový sbor,
Michael Kročil na varhany.**

Použité fotografie, videosnímky a 8mm film zapůjčili farníci.

**Letecké snímky jsou dílem Petra Zahrádky z Moravských Budějovic,
který tragicky zahynul 9. listopadu 2003 při bezmotorovém létání.**

Natočeno v letech 2002 – 2004

Cena kazety je 300 Kč

**včetně malého příspěvku na opravu varhan,
v prodeji v zákristii budišovského kostela.**

SOBES s. r. o., Velkomeziříčská 47, 674 01 Třebíč

tel: 568 848 558, fax: 568 842 540

Komplexní služby v oblasti komerční bezpečnosti

**Montáže, servis a revize elektrické
a požární zabezpečovací signalizace**

Zabezpečení rodinných domů, provozoven, chat... Mechanické zabezpečovací systémy, zabezpečení automobilů

Pult centralizované ochrany se zásahovými jednotkami Úklidové práce

Kamerové systémy Solární a bezpečnostní okenní fólie

Příznivé ceny, 24-hodinový servis, korektní jednání

www.sobes.cz

sobes@sobes.cz

OBSAH

| | |
|-------------------------------------------------------------------|----|
| <i>Zvonů hlas</i> | 1 |
| Z OBECNÍHO ÚŘADU | 2 |
| Usnesení z jednání zastupitelstva Obce Budišov ze dne 17. 9. 2004 | 2 |
| Diskuse o omítnutí hřbitovní brány | 3 |
| ZPRÁVY | 5 |
| -1. ročník Budišov petanque open | 5 |
| Požár lesa | 6 |
| Položení základního kamene | 6 |
| Volby v Budišově | 9 |
| Výstava Drahomíry Brušové | 12 |
| Záchrana kulturních památek Budišova | 13 |
| Goldoni „po našom“ | 15 |
| HISTORIE | 15 |
| Anexe týkající se zvonů | 15 |
| Německé podnikání | 15 |
| Žádost o odškodnění | 16 |
| Rozhodnutí | 16 |
| Motorka zvaná Sahara | 17 |
| Zamyšlení nad jednou fotografií | 19 |
| Jak babička pekla chleba | 22 |
| Z archívu rodiny Němečkovy | 23 |
| Zima | 23 |
| „Haptyjére...“ | 25 |
| Hraďy a tvrze – 2. část | 28 |
| Z BUDIŠOVA | 35 |
| Rok Pod Hrázkou | 35 |
| Tábor ORKATUSLAN 2004 | 38 |
| Jak správně třídit odpad a tak minimalizovat skládkování | 43 |
| Výzva čtenářům Budišovského zpravodaje | 43 |
| ZE SVĚTA | 44 |
| Bílé noci | 44 |
| Z PŘÍRODY | 49 |
| Zahradníkův rok | 49 |
| POČASÍ | 51 |
| Přehled srážek v měsících | 51 |
| Z ARCHÍVU PANÍ VĚRY DOLEŽALOVÉ | 51 |
| Fotografie z roku 1917 – Tesařovi z Budišova č.p. 8 | 51 |
| Starý Budišov | 53 |